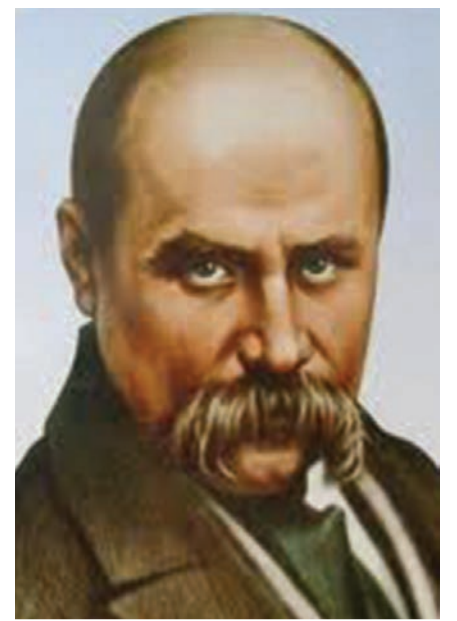
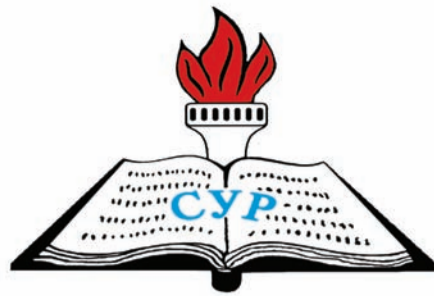

URIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

M. Ubravsky

Serie nouă, nr. 301-302 / decembrie 2015

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

DRAGI UCRAINENI,

Vă felicit din toată inima cu ocazia sfintelor sărbători, care unesc prezentul cu gândurile pozitive despre viitor.

Aceste sărbători pline de bucurie sunt de o importanță deosebită, deoarece aduc cu ele sfârșitul vechiului an, în care am lucrat împreună pentru a aborda cele mai importante și mai actuale probleme cu care se confruntă comunitatea ucraineană și pentru a continua promovarea și realizarea obiectivelor fundamentale ale Uniunii Ucrainenilor din România și de a da naștere unor speranțe și așteptări noi pentru noi toți.

În această perioadă, ne dorim să fim împreună cu rudele și apropiații noștri pentru a le oferi dragoste și sprijin. Toate acestea ne unesc indiferent de locul de proveniență, de idei sau de concepții, ne inspiră la noi realizări,

fapte bune și cooperare. De asemenea, nu trebuie să uităm de faptul că nimic din ce este bun nu se dobândește ușor, că numai împreună putem să depășim obstacolele vieții, să ne îmbunătățim activitatea și să facem în așa fel, încât să ne clădim viitorul.

Fie ca anul 2016 să vină la dumneavoastră, în casele dumneavoastră cu bucurii și generozitate pentru a vă ajuta să vă împliniți visurile și așteptările, să vă dea putere, sănătate, încredere.

Sunt încrezător că Anul Nou o să vă aducă pace, liniște și bunăstare, iar Dumnezeu ne va ajuta și în continuare să colaborăm fructuos în folosul tuturor ucrainenilor!

Un An Nou și Crăciun fericit!

Cu deosebită considerație,

Nicolae Miroslav PETREȚCHI,
președintele Uniunii Ucrainenilor din
România

З Різавом Христовим

SĂRBĂTORI CARE NE DEFINESC

În tot anul, calendarul consemnează sărbători (cu rezonanță religioasă) încărcate de o semnificație legitimă din generație în generație (Crăciunul, Moș Nicolae, Paștile, Pocroavele – sărbătoare creștină care prăznuiește acoperământul Maicii Domnului și altele), capabilă să intre mereu în dialog cu actualitatea. Ele aparțin memoriei colective și se adresează conștiinței fiecărui membru al societății. Fac parte dintr-un patrimoniu spiritual inalterabil și stimulează înțelegerea superioară a evoluției pe scara civilizației.

În cadrul acestor sărbători, Crăciunul ocupă un loc special, fiind vorba de nașterea Domnului care ne luminează sufletele și casa. Celebrarea zilei în care s-a născut Isus are loc în toată lumea, dar obiceiurile și tradițiile diferă de la popor la popor.

La ucraineni, sărbătoarea Crăciunului aduce multă bucurie, liniște sufletească alături de cei dragi, putere de a dăru și de a primi dragoste, speranță.

În seara de ajun a Crăciunului toți membrii

familiei, îmbrăcați într-o vestimentație nouă, se așază la cina festivă pentru care s-au pregătit 12 feluri de mâncare. Se servesc preparatele tradiționale ucrainene și toată lumea se simte foarte bine. Conform tradiției, grupuri de flăcăi sau adulți umblă din casă în casă cu colindul preamărind nașterea Domnului sau slăvind-i pe gospodari urându-le sănătate și bunăstare și executând unele ritualuri. Eroii acestei seri sunt, totuși, copiii care cântă colinde la fiecare casă până noaptea târziu, primind în schimb o recompensă.

Obiceiul colindatului nu este împrumutat, ci unul autohton. Tot mai mulți cercetători explică etimologia acestui cuvânt nu din latinescul *calendar* „întâia zi a lunii“, ci din slavul *kolo* „cerc“.

Începând cu secolul al XVII-lea, mai întâi în orașele, iar apoi și în satele din Ucraina a început să fie folosită, la colindat, steaua, cunoscută și altor popoare europene. Steaua este simbolul creștin care are legătură cu nașterea lui Isus, vestită de „steaua de la Betleem“.

În afară de steauă, sau în locul acesteia,

colindătorii umblă cu vicleimul, de origine veche slavă. La noi, obiceiul este bine păstrat la ucrainenii din Maramureș.

A doua zi, membrii UUR din București (și din țară) sărbătoresc Crăciunul la sediile organizațiilor lor. La București, ei petrec câteva ore împreună cu sentimentul voinței de continuitate a vieții ucrainene din România, în pofida diminuării numerice. Gazdele sărbătorii, coordonate de dna Iaroslava Colotelo, se preocupă ca pe masa festivă, cu acest prilej, să se găsească bucatele care se consumă în mod tradițional de Crăciun.

Fiecare sărbătorire a Crăciunului este un reînnoit prilej de regăsire identitară. Ne bucurăm să ne revedem, să ne reunim, celebrând împreună sărbătorile care ne definesc.

UUR oferă sărbătorii de Crăciun onoarea cuvenită, organizând în fiecare an Festivalul de colinde după stil vechi (filialele Maramureș, Cluj-Napoca) și după stil nou (Suceava, Botoșani, Timiș, Caraș-Severin, Tulcea, Arad, Satu Mare).

Ion ROBCIUC

Comunicat de presă

HOLODOMORUL SAU CONDAMNAREA LA MOARTE PRIN ÎNFOMETARE

Holodomorul sau condamnarea la moarte prin înfometare a ucrainenilor, în anii 1932-1933, de către autoritățile sovietice conduse de Stalin, reprezintă o pagină neagră în istoria noastră, un genocid care s-a soldat cu aproape 10 milioane de victime și al cărui scop principal l-a reprezentat controlarea și în cele din urmă anihilarea oricărei forme de autodeterminare și opoziție care s-ar fi putut manifesta în acele vremuri, în rândurile poporului ucrainean. Un scenariu bine pus la punct de către Stalin, cu o politică de rusificare rapidă, ce cuprindea colectivizarea forțată a agriculturii, urmată de o

serie de sancțiuni extrem de dure împotriva satelor ucrainene așa-zis neproductive în campania de colectare a cerealelor, care a culminat cu izolarea lor și cu confiscarea animalelor și alimentelor, a făcut dintr-o țară prosperă, cu terenuri fertile, un adevărat cimitir al atâtor milioane de suflete nevinovate. Dorinței de libertate a ucrainenilor i s-a răspuns, în mod deliberat, cu metode represive nemaiîntâlnite, iar consecințele au fost dezastruoase: la apogeul fenomenului, nu mai puțin de 25.000 de persoane ajungeau să moară zilnic de foame.

În mod evident, nu avem căderea de a rezuma un capitol atât de complex din istoria poporului ucrainean la doar câteva rânduri, pentru că, în mod indirect, s-ar reduce drama pe care fiecare ucrainean a trăit-o în acea perioadă și s-ar estompa rezistența, determinarea și aspirațiile unui neam întreg.

Făcând o paralelă peste ani, îndrăznesc să spun că din istorie trebuie să învățăm, pentru a ști cum, mai târziu, să evităm, pentru a avea un răspuns bine pregătit atunci când nu vrem să fim întorși, în mod forțat, din drumul pe care liber ni l-am ales. Constrângeri au existat și atunci, există și acum, chiar dacă natura lor

diferă, dar privind fără teamă în urmă, realizăm unde am ajuns și câte mai avem de făcut. Nu putem schimba istoria, dar prin aducerea la zi a unor astfel de tragedii, recunoaștem suferința și cinștim memoria celor care au căzut victime ale unei asemenea tragedii.

Această dramă a poporului ucrainean nu poate lăsa pe nimeni indiferent, nici prin dimensiunea fenomenului, nici prin cauze, consecințe sau semnificații politice. În 2003, Parlamentul Ucrainei a votat o rezoluție prin care foametea din 1932-1933 a fost declarată genocid organizat în mod deliberat de către autoritățile sovietice împotriva națiunii ucrainene. Până în prezent, Holodomorul a fost recunoscut de 24 de state, printre care SUA, Canada, Vatican, Spania, Italia, Belgia, Polonia, Ungaria sau țările baltice, și ne exprimăm speranța că și alte țări vor recunoaște ceea ce Ucraina nu va putea uita niciodată.

În fiecare a patra sâmbătă din luna noiembrie, noi, ucrainenii, comemorăm victimele Holodomorului, ținem momente de reculegere și aprindem lumânări în memoria celor mulți și nevinovați care au scris cu demnitate această pagină dureroasă din istoria poporului ucrainean.

*Ion MAROCICO,
deputat*

ÎNTREBARE

Adresată: Domnului **Ilie Dumitru Haralambie Mitea**
Președintele Agenției Domeniilor Statului

De către: Deputat **Ion Marocico** (Uniunea Ucrainenilor din România)
Grupul parlamentar al minorităților naționale

Obiectul întrebării: Transferul de proprietate al unui imobil aflat în patrimoniul Agenției Domeniilor Statului Maramureș

Stimate domnule Președinte,

Vă transmit alăturat solicitarea primită din partea Parohiei Greco-Catolice Ucrainene din Crăciunești, comuna Bocicoiu Mare, județul Maramureș, privind identificarea unei soluții legale prin care imobilul „Casa medicului veterinar”, aflat în patrimoniul Agenției Domeniilor Statului Maramureș, nelocuit și în stare avansată de degradare, precum și terenul aferent, să treacă în proprietatea Parohiei prin concesionare sau cumpărare.

Vă rog să aveți amabilitatea de a analiza solicitarea Parohiei Greco-Catolice Ucrainene din Crăciunești și de a-mi comunica un punct de vedere din partea instituției pe care o conduceți.

Solicite răspuns scris.

Cu stimă,
deputat Ion MAROCICO

**Parohia Greco-Catolică Ucraineană
Crăciunești comuna Bocicoiu Mare,
sat Crăciunești Nr. 343. MM 437051
Tel 0751338003 Nr. 4/16.11.2015**

**Către
Agenția Națională a Domeniilor Statului,
București**

Parohia Greco-Catolică Ucraineană a fost reînființată după 1990 fără să-i fie retrocedată biserica și casa parohială. Biserica și casa parohială au rămas în posesia Bisericii Ortodoxe Ucrainene.

Drept urmare, pentru evitarea oricăror disensiuni, enoriașilor greco-catolici li s-a asigurat din partea Consiliului Local o suprafață de teren din patrimoniul statului (lângă Dispensarul Veterinar) unde și-au edificat lăcașul „Biserica” nouă.

Problema dificilă cu care ne confruntăm în prezent este asigurarea unei case parohiale pentru preotul greco-catolic. Lângă Dispensarul Veterinar Crăciunești (în vecinătate – meșda cu Biserica noastră) există o construcție „casa medicului veterinar (cca 90 mp) părăsită, aflată în patrimoniul

Agenției Domeniilor Statului Maramureș, care potrivit amplasamentului ar fi propice amenajării unei locuințe pentru preot. Casa a fost construită în anii 1980 și niciodată nu a locuit în ea un medic veterinar.

De precizat este că această clădire se află într-un stadiu avansat de degradare, iar din cauza neutilizării riscul este ca aceasta se va distruge în totalitate până la autodemolare. Ne-am adresat oficial către ADS Baia Mare la începutul anului 2015 și am primit un răspuns verbal negativ că nu avem o bază legală prin care casa să treacă în posesia bisericii.

Rugămintea este ca această clădire părăsită cu un teren aferent cca 3-4 ari să intre legal în posesia bisericii noastre prin vânzare sau concesionare sau altă modalitate. Suntem dispuși să plătim contravaloarea care va fi evaluată de un evaluator autorizat.

Avem speranță că cererea noastră va fi analizată și sperăm să primim un răspuns pozitiv pentru cultul nostru.

Vă mulțumim pentru timpul acordat și înțelegere și vă asigurăm rugăciunile noastre.

Cu stimă și respect,

**Preot-paroh
Pițuleac Gheorghe**

**Vicar general
Dubovici Mihai**

**Prim-curator
Malearciuc Miron**

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART
ORGANIZATION SRL“**

ZIUA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE 2015

Ziua de 18 Decembrie a fost declarată Ziua Minorităților Naționale din România, prin Hotărâre de Guvern, în 1998. La 18 Decembrie 1992, Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat Declarația cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase – ca document internațional ce oferă o garanție a drepturilor minorităților în general, astfel încât mai multe state i-au recunoscut importanța prin promovarea zilei de 18 Decembrie ca zi a minorităților naționale. România s-a raliat acestui context internațional prin oficializarea Zilei Minorităților Naționale din țară. Acest act de respect față de orice etnie conclocoitoare, oricât de numeroasă ar fi ea, este totodată un gest de recunoaștere a contribuției persoanelor aparținând minorităților naționale la realizările economice și spirituale ale țării noastre comune, România. Fenomenul minoritar este o realitate obiectivă și caracterizează cea mai mare parte a statelor lumii, în care preponderent grupurile minoritare sunt tratate democratic, cu recunoașterea și protejarea identității lor. În România, minoritățile naționale au garantate drepturile fundamentale care le permit să se manifeste și să se afirme în societatea românească în aceleași condiții cu majoritatea. Eforturile și politicile României ce combat discriminarea și promovează diversitatea situează țara noastră într-o poziție favorabilă printre țările membre ale Uniunii Europene.

Din dorința de a cunoaște profund etniile populația majoritară inițiază multiple acțiuni și manifestări. Scopul acestora este de a garanta păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității etnice a minorităților naționale pe plan cultural, lingvistic și religios. Cu același interes populația majoritară răspunde invitațiilor și participă la acțiunile organizate de minoritățile etnice. Cultura minorităților naționale face parte din cultura

românească. Minoritățile exprimă cultura, limba și religia celor ce conviețuiesc de secole în acest spațiu geografic comun. Fiecare contribuție a unei minorități constituie o cărămidă la cultura națională. Timpul a dovedit că instituționalizarea dialogului interetnic este un lucru benefic atât pentru majoritate, cât și pentru minoritățile naționale.

De-a lungul timpului (începând din 2000) Festivalul „ProEtnica” din Sighișoara a dat posibilitate etniilor din România să se manifeste, să însuflețească și să completeze tradițiile și cultura românească. Festivalul ocupă un loc important în peisajul cultural românesc, reprezentând cea mai prestigioasă manifestare culturală a tuturor minorităților naționale din România, o adevărată sărbătoare a dialogului intercultural. În afara prezentării tradițiilor folclorice, „ProEtnica” s-a preocupat să organizeze și simpozioane științifice cu teme privind contribuția minorităților naționale în domeniile istoriei, culturii și științei. Programul cu care s-a prezentat comunitatea ucraineană la „ProEtnica” a fost întotdeauna bine gândit. Latura „artistică” a fost reprezentată de corul „Vocile Ronei”, de ansamblul de dansuri „Kozaciok” etc., care au cules ropote de aplauze pe scena Pieței centrale din Sighișoara.

Festivalul Interetnic „Conviețuiri” organizat de filiala Suceava a UUR, este și el un exemplu concret de punere în valoare a diversității culturale. An de an participă formațiile artistice ale etniilor trăitoare în județul Suceava care, deși vorbesc limbi diferite, urcă pe scenă și, prin intermediul cântecului și dansului, intră într-un dialog intercultural.

Anul acesta, Ziua Minorităților Naționale va fi

La mulți ani, angajaților și colaboratorilor UUR, născuți în luna decembrie!

* **ȚIMBOTĂ LILIANA**, secretară a filialei Timiș a UUR, s-a născut la 3 decembrie 1976.

* **PASENCIUC VASILE**, prim-vicepreședinte al Uniunii Ucrainenilor din România, s-a născut la 6 decembrie 1951.

* **ȘENDROIU TEREZIA**, redactor al ziarului „Ukrainskyi visnyk” și secretar al Consiliului Uniunii Ucrainenilor din România s-a născut la 12 decembrie 1956.

* **BARȘAI VASILE**, scriitor, s-a născut la 12 decembrie 1943.

* **ȘTEFAN MARIA**, profesoară s-a născut la 27 decembrie 1969.

* **COLOTELO IAROSLAVA**, președintă a filialei București a Uniunii Ucrainenilor din România, s-a născut la 28 decembrie 1976.

* **FARTUȘNIC DORINA**, administrator al Uniunii Ucrainenilor din România, s-a născut la 29 decembrie 1958.

marcată de filialele Suceava, Iași și Galați ale UUR, prin diverse manifestări.

Ion ROBCIUC

COMEMORAREA HOLODOMORULUI LA BUCUREȘTI

Ambasada Ucrainei din România în colaborare cu Filiala București a Uniunii Ucrainenilor din România (UUR) au organizat, la data de 26 noiembrie a.c. la Centrul Cultural și de Informare al Ambasadei Ucrainei o manifestare omagială dedicată comemorării repetatului genocid (cunoscut sub denumirea generică de „HOLODOMOR”) din perioadele anilor 1921-1922, 1932-1933 și 1946-1947 provocat de regimul sovietic totalitar.

La această manifestare a participat personalul Ambasadei, precum și invitații în număr foarte mare – atât membrii etniei ucrainene, cât și români.

Deschizând ședința, dl Teofil Rendiuk, ministru-consilier al Ambasadei Ucrainei din România, a arătat că în perioada de cumplită teroare din 1932-1933, când la cârma Uniunii Sovietice se afla I.V.Stalin, prin măsurile ordonate de acesta, peste 9 milioane de ucraineni au murit ca urmare a unei foamete create artificial – cel mai crud experiment cunoscut vreodată, un fapt considerat de întreaga omenire o catastrofă fără precedent pe timp de pace. De fapt, acest genocid avea menirea de a supune fără drept de apel puterii sovietice pașnicul, dar demnul popor ucrainean care, rezistând eroic, nu se lăsa umilit și îngeuncheat.

Practic nu a existat familie ucraineană de la sate care să nu fi fost călcată de comisarii sovietici și miliție. Acești vandali aveau misiunea de a le confisca țăranilor vitele, cerealele și absolut toate produsele alimentare, lăsând în urma lor jale și lacrimi, respectiv o populație de agricultori condamnată să moară de foame.

În disperarea lor, pentru a supraviețui, oamenii mâncau ierburi, ciuperci, coajă de copac și alte lucruri necomestibile, ceea ce a pricinuit moartea a milioane de țărani : bărbați, femei și copii.

Această atitudine criminală a autorităților a provocat ura împotriva lor, ceea ce s-a soldat în unele zone ale Ucrainei cu răscoale, care au fost înăbușite în sânge.

În continuare, dl ministru-consilier Rendiuk a relatat că asemenea comemorări ale Holodomorului sunt organizate în toate țările unde există Ambasade sau Misiuni diplomatice ale Ucrainei.

Cu prilejul comemorării Holodomorului în București, Ambasada Ucrainei a invitat un vestit cobzar din Ucraina – Vasyl Necepa, artist emerit al Ucrainei, membru al Asociației Naționale a Cobzarilor din Ucraina. Cunoscut în toată

lumea, marele artist-cobzar a susținut concerte solo nu numai în toată Ucraina, dar și în foarte multe țări: Australia, SUA, Anglia, Franța, Germania, Austria, Belgia, Norvegia, Rusia, Lituania, Moldova, Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Liban, Singapore, Siria ș.a.

Bucureștii este a 35-a capitală unde a dat concerte, invitat acum de Ambasada Ucrainei în România.

După expunerea privind Holodomorul, petrecut în Ucraina în perioada 1932-1933, dl ministru-consilier a făcut o prezentare a personalității marelui artist invitat. Cobzar Vasyl Necepa, după o scurtă introducere, a dedicat primul cântec marelui poet național ucrainean Taras Șevcenko. Înainte de a începe al doilea cântec a spus să ne rugăm pentru sufletele nevinovate care au pierit din cauza foametei provocate în perioada 1932-1933 de odiosul regim bolșevic. Asistența s-a ridicat în picioare și a păstrat un moment de reculegere în memoria acestora.

De menționat că toate cântecele au fost compuse de Vasyl Necepa, iar fiecare cântec a fost precedat de un comentariu privind conținutul acestuia.

Audiența a fost profund impresionată de vocea extraordinară, se poate spune divină, a maestrului, acompaniată la cobza lui fermecată, confecționată de el însuși.

Cântecele lui dedicate Holodomorului emoționau până la lacrimi pe fiecare, făcându-l să se gândească la suferințele îndurate de bravul popor ucrainean, nevinovat, harnic și gospodar, care nu merita o soartă atât de crudă provocată de regimul stalinist.

Vasyl Necepa a menționat că memoriei marelui poet ucrainean, nepereche, Taras Șevcenko, i se acordă toată cinstea și prețuirea în multe țări ale lumii, unde au fost înălțate monumente cu chipul acestuia.

La cele spuse de Vasyl Necepa, dl ministru-consilier Rendiuk a adăugat că și în România au fost ridicate cinci monumente dedicate lui Taras Șevcenko, dintre care unul pe malul frumosului lac din parcul bucureștean Herăstrău, unde în fiecare an, în luna martie este comemorat și omagiat marele poet ucrainean.

La sfârșitul manifestării, încheiate printr-un cocteil, dna Iaroslava Colotelo, președintă a Filialei UUR București, i-a mulțumit lui Vasyl Necepa în numele celor prezenți pentru minunatele sale cântece care se adresează direct sufletului omenesc și, în aplauzele tuturor, i-a înmănat un frumos buchet de flori.

De menționat că după două zile, la 28 noiembrie a.c., în cadrul acțiunilor legate de comemorarea Holodomorului, la inițiativa UUR – filiala București, în colaborare cu Ambasada Ucrainei în România a avut loc o slujbă religioasă la biserica Cașin din București în amintirea victimelor nevinovate care și-au pierdut viața în împrejurările tragice ale acestui genocid din Ucraina anilor 1932-1933.

Mihai POCORSKI

Uniunea Ucrainenilor din România- 25

În urmă cu 25 de ani, eram foarte trist și supărat. Aceasta se datora faptului că la 15 august 1989 mi-a murit tatăl drag în condiții suspecte. Atunci scumpa mea mană suferea de leucemie, iar tata era sănătos. Cineva l-a omorât, iar noi nu am putut dovedi aceasta. Așa se face că la 15 august, de ziua onomastică a mamei l-am adus pe tata acasă ucis. La 15 ianuarie 1990, a murit și scumpa mea mamă. Deși am umblat cu dânsa pe la mulți medici și pe la spitale, tot n-am putut s-o salvăm. În acea perioadă se desfășurau evenimentele așa-zisei revoluții.

Undeva în luna februarie 1990, m-a sunat la telefon, din București, domnul Nicolae Corsiuc, redactorul primei mele cărți „Dunăre, Dunăre“, care m-a rugat să mă ocup de organizarea Uniunii Ucrainenilor din Dobrogea. După puțin timp, m-a sunat și fostul meu coleg de la Sighet Ștefan Tcaciuc. Și el mă ruga să înființez Uniunea Ucrainenilor din ținutul nostru. Apoi m-a invitat în Capitală la o ședință. Ședința a avut loc într-o sală a fostului CC al PCR. Spre acest loc am fost condus de către scriitorul Ivan Covaci. În sală erau prezenți colegi din toate regiunile țării, unde trăiesc ucraineni: Iuliu Manuleac din Mara-mureș, Gică Lucan din Bucovina, Gheorghe Semeniuc din Banat și mulți alții. Acolo, pentru prima oară, l-am cunoscut pe unul dintre cei mai deosebiți ucraineni ai acelor vremuri, pe domnul Ihor Lemnyi. Acesta era un ucrainean educat, inteligent, o persoană fină. La ședință s-a discutat despre înființarea organizațiilor Uniunii Ucrainenilor în ținuturile țării unde locuiesc ucraineni și despre pregătirea primului congres al Uniunii.

La această ședință noi am înțeles mai bine că Uniunea Ucrainenilor din România este o organizație obștească, egală în drepturi cu partidele politice și are ca scop susținerea, sprijinirea și apărarea intereselor populației ucrainene în fața autorităților și organizează acțiuni culturale și de învățământ, îi antrenează la activități ale vieții sociale și spirituale pe toți ucrainenii din România. Uniunea Ucrainenilor din România trebuie să aibă reprezentanți în Parlamentul țării.

Întors acasă, în afară de munca zilnică de la catedră (și aveam destulă, slavă Domnului, pentru că aveam o normă și jumătate), am început să mă gândesc cum să-i adun pe oameni și cum să înființez organizația noastră de ținut, cu atât mai mult că eu locuiesc la o distanță de 80 de kilometri de orașul Tulcea. M-am dus la Tulcea și m-am întâlnit cu bunul meu prieten și coleg de facultate, grecul Nicolae Rusali. Pe atunci el era inspector de limba și literatura română la Inspectoratul Școlar Județean. Ne-am sfătuit și am început să acționăm. El m-a ajutat foarte mult. La început mi-a făcut cunoștință cu învățătorul Mihai Fediuc, care atunci era directorul cinematografului „Patria“. Învățător de profesie, Mihai Fediuc, cu inteligența sa, cu experiența sa, cu sufletul său mărinimos și-a ajutat elevii să devină oameni destoinici. El a dezvoltat

elevilor săi o serie de însușiri, precum dragostea față de țară, respectul față de limba maternă, față de marile valori ale culturii, cinstea, corectitudinea, onestitatea, dorința de autodepășire. El este unul dintre cei mai adevărați ucraineni ai ținutului nostru. Îmbătrânind, lumea l-a cam uitat. Mihai mi-a șoptit că pot să mă adresez pentru ajutor și învățătorului Ion Covaci, care atunci era directorul fostei școli gimnaziale ucrainene de pe strada Mahmudiei în cartierul unde locuiesc ucrainenii în Tulcea. M-am deplasat la școala amintită și m-am întâlnit cu domnul Ion Covaci. Dumnealui a fost de acord să mă ajute. Învățătorul Ion Covaci a fost un om vocal, deștept și educat, entuziast și iubitor, altruist și

iertător, cu sufletul mereu tânăr, om care creează în jur o lume așa cum trebuie să fie, în care să te simți în siguranță. El a fost și un foarte bun gospodar.

Vreau să subliniez că bănașeanul Ion Covaci și bucovineanul Mihai Fediuc au fost învățători ucraineni în ținutul nostru în anii 1950. Erau foarte dedicați problemelor ucrainenilor. Ne-am împrietenit și repede am înțeles că Uniunea Ucrainenilor din România ne va susține în fața autorităților românești în privința intereselor și drepturilor populației ucrainene. Printre doleanțele noastre era reînființarea școlilor primare și liceelor ucrainene desființate în anul 1959, libertatea religiei și libera apartenență la bisericile noastre, înființarea corurilor ucrainene, a formațiilor de dansuri, dezvoltarea presei și editarea cărților, accesul la radio și televiziune, numirea reprezentanților noștri în organele de stat.

Neavând un sediu, ne adunam la cinema „Patria“ în biroul domnului Mihai Fediuc. Acolo ne-am întâlnit de multe ori până la înființarea organizației noastre și ulterior. După înființarea organizației UUR, Ion Covaci și Mihai Fediuc au devenit adjuncții președintelui.

Am umblat eu la organele județene cu Hotărârea judecătorească a Tribunalului din București referitoare la înființarea Uniunii Ucrainenilor din România din 14 februarie 1990, pe care mi-a dat-o Ștefan Tcaciuc, explicându-le ce am de gând să fac. După obținerea tuturor avizelor m-am apucat de organizarea conferinței. În acea vreme nu exista internet, nu existau telefoane mobile așa că am început să scriu scrisori prin care invitam la conferință pe cunoscuți și rude. Îmi amintesc și faptul că erau oameni care ne-au refuzat. Ei se temeau să se alăture nouă, spunând „dar dacă se

întorc comuniști?“. Domnii Ion Covaci și Mihai Fediuc, la rândul lor, au invitat pe toți cunoscuții și toate rudele. Poate trebuie să amintim faptul că până când am ajuns să stabilim data și locul conferinței noastre, am călătorit la Tulcea de șase ori pe cheltuiala mea în așa-numitul timp liber al meu.

Prietenul meu Nicolae Rusali a convenit cu directorul Liceului „Spiru Haret“ să ne dea sala de festivități a liceului pentru conferință. Conferința a avut loc la data de 25 martie 1990 în sala de festivități a Liceului „Spiru Haret“ din Tulcea. La conferință a fost destul de multă lume, au participat și reprezentanții organelor județene, a fost și Ștefan Tcaciuc, preotul vicar

Ion Pițura și ziaristul Iuliu Lazarciuc.

Îmi amintesc că, în ziua următoare, ne-am deplasat la Murighiol și acolo vicarul Ion Pițura a vrut să țină slujba de vecernie, dar ierarhii bisericești tulceni nu i-au permis. Astfel, noi am vizitat biserica, unde ne-am întâlnit cu enoriașii satului și am discutat cu dânsii.

După înființarea Uniunii Ucrainenilor în ținutul nostru a avut loc primul Congres al Uniunii Ucrainenilor din România. Acolo am aflat platforma UUR, care suna astfel: Libertate, Frăție, Prietenie, Democrație, Gând Liber, Cuvânt Liber, Libera Credință, Inițiativă Liberă, Cinste, Înțelepciune și Dragoste de Aproapele tău. Apoi, ne-am apucat de treabă. Comitetul Executiv a planificat lucrările și multe dintre acestea au fost îndeplinite. Iată câteva probleme din planul de muncă al organizației noastre județene din acea vreme:

Comisia Socială (organizatorică), membrii Comitetului Executiv și toți ceilalți membri trebuia să depună toate eforturile pentru a înființa organizații locale acolo, unde trăiesc ucrainenii.

Comisia de Învățământ se va strădui să introducă predarea limbii ucrainene în toate școlile, unde avem învățători. Pe atunci încă mai existau învățători ucraineni din anii 50. Comisia se va interesa de manuale pentru copii și se va strădui să găsească absolvenți de liceu care ar dori să studieze în institutele de învățământ superior din Ucraina;

Comisia de Cultură se va preocupa de înființarea corurilor, brigăzilor culturale, grupurilor de dansatori, de expoziții de artă;

Casierul va înființa contul bancar și va strânge cotizația;

Comitetul Executiv trebuia să se intereseze și să obțină un sediu propriu; Uniunea noastră trebuia să con-

tinuie legăturile cu Muzeul de pe insula Hortița, cu Asociația „Ucraina“ și cu Asociația „T.H. Șevcenko“ din Zaporojie și din Crimeea.

În ceea ce privește alegerile locale, trebuia să propunem oamenii noștri în Parlament și în consiliile locale și județene.

Trebuie să amintim că noi nu aveam sediul nostru vreo doi ani, că unii membri ai comitetului ales niciodată nu veneau la ședințele noastre.

Noi ne-am dat seama că în Dobrogea nu există biserică ucraineană, cu toate că ucrainenii dobrogeni sunt evlavioși, nu există școli ucrainene, cu toate că ele au existat până în anii 50, dar în 1959, au fost desființate. De aceea, am dorit să oprim procesul de asimilare și să luptăm pentru renașterea populației ucrainene în ținutul nostru.

Astfel, în toamna anului 1990, am început să călătorim prin satele în care trăiesc ucrainenii și ne-am străduit să înființăm grupe de copii pentru învățarea limbii ucrainene. Am reușit să înființăm grupe în următoarele localități: Crișan, Caraorman, Sfântu Gheorghe, Murighiol, Telița. Am înființat o grupă și la Școala Normală din Tulcea, pentru a avea învățătorii noștri ucraineni. Cu toate că noi nu aveam cele mai bune condiții de predare a limbii ucrainene, învățătorii noștri depuneau eforturi susținute și mult suflet și entuziasm în nobila lor muncă. Aici ar trebui amintiți Maria Mihaileico din Murighiol, Andrei Ivanov din Crișan, Maria Carabin din Tulcea și Iordana Ene din Telița. Acum limba noastră maternă se mai predă la Pardina, Murighiol, Letea și Sfântu Gheorghe. Procesul de asimilare este foarte mare. Trebuie să amintesc că la înființarea primelor grupe de elevi care să învețe limba ucraineană, în anul 1990, ne-au ajutat Gică Lucan, prietenul și colegul meu de la Sighet, care în acea vreme era inspector al Ministerului Învățământului și domnul profesor Vasile Barșai, pe atunci consilier al Ministerului Culturii.

Poate că ar trebui să amintim că noi ne-am împrietenit cu Asociația „Ucraina“ și Asociația „Prosvita T.H. Șevcenko“ din Zaporojie și din Crimeea. Ei ne-au trimis abecedare și multe cărți pentru copii pe care le-am dat elevilor noștri.

De asemenea, ne-am înfrățit cu Muzeul de pe insula Hortița. Reprezentantii acestui muzeu au venit la Tulcea, în toamna anului 1990, pentru a cerceta istoria și cultura populației ucrainene din ținutul nostru. Membrii organizației noastre Ion Covaci, Mihai Fediuc, M. Mincu și alții i-au ajutat pe membrii acestei expediții.

Referitor la religie, noi n-am reușit să facem mai nimic, cu toate că am încercat. Noi nu avem nici un preot ucrainean.

Trebuie amintit faptul că Ion Covaci și Mihai Fediuc participau, în fiecare lună, la ședințele Consiliului Județean, unde se rezolvau problemele județene, reprezentând cu succes etnia noastră.

Virgil RIȚCO

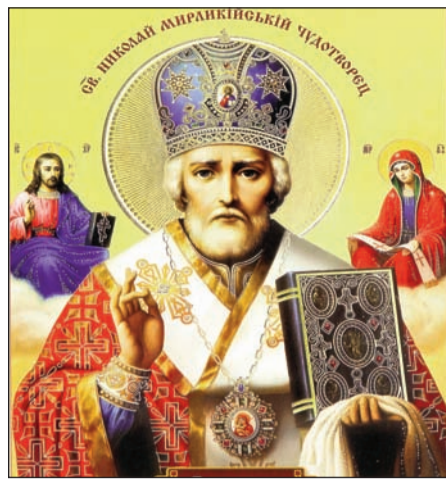
SFÂNTUL NICOLAE

În ziua a șasea a lunii decembrie, Biserica creștină pomeneste pe cel între sfinți Părintele nostru Nicolae, arhiepiscopul Mirei Lichiei, făcătorul de minuni. Tioi îl cunosc de om bun, de un ierarh care are grijă de cei nevoiași și, în mod deosebit, de copii.

Cel între sfinți, Părintele nostru Nicolae a trăit pe vremea împăraților Dioclițian și Maximilian. Mai întâi a strălucit prin viețuire călugărească, iar pentru viața lui îmbunătățită a fost făcut arhieru. Dar pentru că sfântul propăvăduia cu îndrăzneală credința în Hristos a fost prins de mai marii cetății, a fost bătut și chinuit, apoi aruncat în temniță împreună cu alți creștini. Când marele și binecredinciosul împărat Constantin a ajuns, cu voia lui Dumnezeu, împărat al

romanilor, au fost eliberați toți cei închiși și, odată cu aceștia, Sfântul Nicolae, care s-a dus la Mira. Nu după multă vreme a fost adunat de marele Constantin cel dintâi Irod de la Niceea, la care a luat parte și minunatul Nicolae.

Sfântul Nicolae, așa cum scrie în cartea vieții sale, a izbăvit de la moarte pe trei bărbați năpăstuiți pe nedrept. Pe când aceștia erau în închisoare au aflat de timpul când vor fi omorâți și au chemat pe sfânt în ajutor, i-au pomenit și de binefacerile ce le făcuse cu alții, cum izbăvise de la moarte pe trei bărbați din Lichia. Iar Sfântul Nicolae, cel gata spre ajutor și grabnic spre apărare, s-a arătat în vis împăratului și eparhului, pe eparh l-a muștrat pentru că a defăimat împăratului pe cei trei bărbați, iar împăratului i-a

arătat și i-a dovedit că bărbații aceia sunt nevinovați și că din ură au fost pârâți că au uneltit împotriva lui. În acest fel, Sfântul Nicolae i-a izbăvit pe cei trei bărbați de la moarte.

Pe lângă acestea a făcut încă și alte minuni. Sfântul a păstorit dumnezeiește

poporul ortodox și ajungând la adânci bătrâneți, s-a mutat către Domnul.

Sfântul Nicolae nici după moarte nu și-a uitat turma Sa. În fiecare zi face cu îmbelșugare bine celor ce au nevoie și-i izbăvește de tot felul de primejdii și nevoi, căci și acum, ca și atunci, același Dumnezeu lucrează prin Sfântul Său minunile Sale cele fără de număr.

Îndemn pe cei cu sinceră credință în Dumnezeu să cerceteze viața sfinților de peste tot anul și istoria vieții Sfântului Nicolae și vor ajunge la constatarea cât de bun și milostiv a fost acest sfânt, prăznuit de întreaga creștinătate în ziua de 6 decembrie – o zi minunată pentru toți copiii și nevoiașii cu credință în Isus Hristos. Sfântul Nicolae a fost milostiv, a dăruit toată averea nevoiașilor, dar acest lucru l-a făcut în taină. Această sărbătoare populară este veselă.

Gheorghe CEGA

Sărbătoarea „ințării” la pensie

Într-o zi superbă, când soarele încă-și revărsa strălucirea, în după-amiaza zilei de sâmbătă, 24 octombrie 2015, ușile Școlii Primare din satul Nisipitu, situat pe cursul superior al Sucevei, au fost larg deschise pentru invitații veniți să-l felicite pe domnul profesor Gheorghe Boghean cu ocazia ieșirii la pensie.

Cineva din invitați a rostit cuvântul „IEȘIRII”, dar sărbătoritul l-a contrazis: „EU INTRU LA PENSIE!”. De aceea, titlul prezentului articol respectă zicerea sărbătoritului.

Școala strălucește de curățenie, luminoasă, având condiții ireproșabile pentru elevii ciclului primar și ai grădiniței cu grupele mixte. E școala de „cinci stele”, reabilitată în totalitate de Societatea Umanitară „Dinu Patriciu”.

Această unitate de învățământ și educație a fost distrusă de catastrofale inundații din lunile iulie și începutul lui august 2008.

La fața locului a fost ministrul Învățământului care s-a pronunțat: „Vom face mici reparații în limita fondurilor ce vom primi de la Guvern”, alții au propus-o spre demolare, iar copiii să fie redistribuiți la unitățile școlare apropiate. În scurt timp, cunoscutul om de afaceri Dinu Patriciu trimite specialiștii săi la Nisipitu, care au evaluat costul lucrărilor și în două zile am aflat vestea cea mare: „Societatea Umanitară Dinu Patriciu alocă suma de 220.000 € pentru reconstrucția școlii din satul Nisipitu”.

Directorul coordonator al școlilor din comună, prof. Gheorghe Boghean, în câteva zile pune la dispoziția S.C. „Construct” Rădăuți proiectul, lucrarea începe la 5 octombrie și se termină la 5 decembrie, iar la 9 decembrie 2008 a fost inaugurată, spre bucuria copiilor, părinților și a tuturor localnicilor.

Iată, ce înseamnă un director inimos, întreprinzător și în același timp priceput. Această pricepere și experiență a dobândit-o când a fost viceprimarul comunei, construind în anii 1981-1982 școala din satul Lupcina, extinderi la Școala Gimnazială din Ulma, amenajarea bazei sportive și a parcului de joacă de la școala din Nisipitu.

Profesorul Gheorghe Boghean a văzut lumina zilei la Horodnicu de Jos, la 13 iulie 1950. Sora lui geamănă, Veronica, învățătoare pensionară la Straja, s-a născut după Gheorghe, cu 10 minute. De aceea, el glumește: „Din naștere sunt nepoliticos”.

După terminarea Liceului Pedagogic din Suceava, în anul 1970, este repartizat la Școala generală din Straja, apoi o cunoaște pe asistenta medicală Ana Faiciuc cu care se căsătorește și au doi băieți și o fată – toți cu studii superioare. Are 4 nepoți – 2 băieți și două fete.

În anul 1977, este numit viceprimar al comunei Ulma, unde funcționează 12 ani,

apoi, peste 20 de ani, a fost director coordonator al școlilor din Ulma.

O carieră frumoasă, încununată de succes.

Din cei 43 de ani de activitate, 32 de ani a îndeplinit funcții de conducere.

Profesorul Boghean este împătimit al IT-ului. A urmat diferite cursuri în domeniu și a îndemnat colegii să-l urmeze.

Trecând prin Liceul Pedagogic a învățat să cânte la vioară, apoi, în particular, la orgă și acordeon.

De Crăciun conduce formația de tineri colindători, iar veniturile din încasări donează Bisericii. După cum declară sărbătoritul, în cei 25 de ani, din colinde, a donat Bisericii peste 30,000 €. O avere.

Personalul didactic, cetățenii comunei, elevii, au gânduri de prețuire față de munca didactică și de conducere a prof. Gheorghe Boghean, urându-i multă sănătate și împliniri. Retragerea din activitate nu este doar un sfârșit, ci și un alt statut social, un nou început.

Normal, după partea festivă, unde dl prof. Mircea Motrescu a prezentat „laudați”, a urmat petrecerea de INTRARE la pensie a prof. Ghe. Boghean cu muzică, mâncăruri alese, suc de mere, vin, și alte licori.

Nu pot termina aceste rânduri fără a aminti că sărbătoarea a început cu un TEDEUM săvârșit de un sobor de preoți, cu care ocazie au fost pomeniți toți directorii de școli, trecuți în rândul celor dreți.

Gheorghe CEGA,
învățător-pensionar

LA 102 ANI CEL MAI VÂRSTNIC UCRAINEAN DIN BUCUREȘTI A TRECUT ÎN NEFIINȚĂ

Nicolae Leasevici – poet, scriitor și compozitor ne-a părăsit pe data de 22 noiembrie a.c. la venerabila vârstă de 102 ani, pe care ar fi împlinit-o peste o lună și jumătate.

Născut la 17 ianuarie 1914 în localitatea Mala Kisnița, județul Iampolsk din ținutul Podoliei, Ucraina, Leasevici a străbătut în îndelungată sa viață vremi furtunoase, pe care le-a înfruntat cu mult curaj și tenacitate, după cum o relatează în cartea sa de amintiri care a văzut lumina tiparului acum două luni.

Creația sa poetică plină de sensibilitate s-a făcut demult cunoscută din paginile publicațiilor ucrainene

din București, începând cu „Novyi vik” și „Obrii” apoi „Vilne slovo”, „Naș holos”, „Curierul ucrainean”, precum și din culegerea sa de poezii și cântece intitulată simbolic „Picături de apă vie”, apărută în 2001 în Editura Mustang.

Idolul său era marele poet național ucrainean Taras Șevcenko, căruia i-a dedicat versuri impresionante.

N. Leasevici a fost și un traducător de marcă, transpunând în limba română multe poezii cunoscute aparținând lui Șevcenko, de exemplu „Testamentul”, „Gândurile mele”, „Cântecul Niprului” ș.a. Dar era și un mare admirator al poezilor clasici români: Mihai Eminescu,

George Coșbuc, Șt.O. Iosif etc. traducând cu mult talent în limba ucraineană creații poetice ale acestora.

Talentul său de poet și compozitor, dar mai ales adorația față de patria sa Ucraina reverberază în mărețul imn „Spiv Ukraini” („Cântare Ucrainei”), ale cărui versuri și muzică îi aparțin, cântat cu mare succes la toate serbările organizate de ucrainenii din București și din provincie.

Plecarea sa în lumea umbrelor a lăsat un mare gol în sufletele celor care l-au cunoscut și prețuit, precum și în cele ale familiei îndoliate.

Dumnezeu să-l odihnească în pace !

Olga ANDRICI

Nicolae LEASEVICI

Să trăiască în veci Ucraina !
Însorită, cu dulci primăveri;
Între state mereu să-nflorească
Fără lanțuri și fără poveri !

Veselește-te, Patrie scumpă,
Bucuria să-ți fie din plin;

Scut să ai Providența Divină
Și un cer totdeauna senin !

Și căliți în furtunile grele
Steagul mândru oștenii și-l duc;
Un albastru cu galben și-o stemă
Pe un drum luminos ne conduc !

CÂNTARE UCRAINEI

Ucraina va fi o dumbravă
Unde-n inimi cântări ciripesc;
De Taras ne-om aduce aminte
Pe-al iubitelui plai strămoșesc!

Jurământul de sacră credință
Noi – din inima toată și-l dăm!

Înălțăm rugăciuni pentru Tine
Fruntea-n față Ta ne-o închinăm!

Să ne fie în veci Ucraina:
Suverană, bogată-n puteri;
Cuibărească-se-n inima noastră
Bucuria cu dulci primăveri!

45 DE ANI ÎNTRE GENERAȚII

Într-o zi frumoasă de vară toridă, că toamna încă nu-și făcuse simțită apariția, cu toate că era deja 18 septembrie și anul școlar începuse, la Școala Gimnazială din Rona de Sus, județul Maramureș, era sărbătoare.

O clădire frumoasă și impunătoare și cu o curte pavată elegant, la marginea căreia se afla gazonul fraged de un verde crud, își deschisese larg porțile și-și aștepta

oaspeții. Nu aveau ghiozdane și nici trăistuțe vârgate, burdușite cu cărți și mere ca altădată, dar erau frumos îmbrăcați, cu flori în mână, iar pe fața lor se puteau citi plăcute emoții. Erau ca niște copii de clasa I când trec pentru prima dată pragul școlii, deși pe la tâmpurile lor au înflorit bine câțiva ghiocei, semn că toți, în anul acesta, împlineau 60 de ani. O vârstă frumoasă și rotundă, pentru care, pe calea presei noastre, le urăm multă sănătate, bucurii, împliniri și totodată un călduros „La mulți ani!”

Însă, pe lângă acest jubileu, mai exista încă unul ce a coincis cu acesta, motiv pentru care au venit aproape toți la școală. Se împliniseră 45 de ani de la absolvirea școlii gimnaziale, promoția 1970.

Toți absolvenții de atunci erau primiți cu multă căldură de către doamna directoare Loredana Lușcan, de către cadrele didactice și actualii elevi ai școlii.

Sunase clopoțelul. La intrare și prin clase, elevii i-au

așteptat pe foștii școlari de acum aproape jumătate de secol cu admirație și respect, cu zâmbete și flori, dar și cu un cântec în limba ucraineană, drept dovadă și mesaj, că limba maternă este la ea acasă și că nu se va uita niciodată.

Era o atmosferă solemnă și emoționantă pentru toți.

Școala din Rona de Sus e o clădire nouă. Renovată recent, arată foarte bine și e primitoare. Sălile de clasă sunt spațioase, elegante și cu multă lumină naturală. Repartizate pe clase și cabinete, sunt amenajate după gustul fiecărui cadru didactic, dar și după priceperea doamnei directoare. Curățenia și simțul estetic al managerului se resimte în fiecare colțșor al școlii unde procesul de învățământ și educație se desfășoară în condiții optime și după standarde europene.

Foștii absolvenți de acum 45 de ani și câteva cadre didactice de atunci au vizitat câteva săli de clasă, începând de la copiii preșcolari până la elevii de clasa a VIII-a. În timpul acesta s-au purtat discuții între oaspeți, elevi și profesori, iar conversațiile erau interesante pentru ambele părți.

Elevii erau captivați de trecutul școlii și condițiile în care s-a învățat cândva, de poveștile memorialistice ale absolvenților de altădată, dintre care mulți au devenit bunici de multă vreme. De asemenea, în convorbirile cu tinere generații s-a pus și problema păstrării, conservării și consolidării limbii materne ucrainene, prin care se identifică comunitatea noastră de atâtea secole.

E bine să învățăm orice ca să știm de toate, dar limba maternă nu trebuie uitată niciodată. Prin ea ne-am născut,

prin ea trăim și cu ea trebuie să ne mândrim. Cu cât știm mai multe limbi, cu atât suntem mai oameni, deschizându-ne porțile peste tot, indiferent unde am merge și am trăi.

După vizitarea sălilor de clasă, oaspeții și toată suflarea școlii s-au adunat în curte unde părintele econom stavrofor Gheorghe Albiciuc, un coleg mai mare al acestor „elevi”, a oficiat un parastas de pomenire a celor plecați în ceruri, elevi, colegi și cadre didactice, ținându-se și un moment de reculegere. Apoi toți absolvenții s-au adunat la masa rotundă a sălii de ședințe din școală unde doamna învățătoare Ileana Dan, vicepreședintă a Organizației de femei ucrainene și corespondentă a presei comunității și a celei maramureșene, a ținut alocuțiunea de deschidere și a citit catalogul claselor de atunci, apreciind inițiativa rapsodului popular Vasile Boiciuc de a organiza această întâlnire, i-a mulțumit pentru invitație, felicitându-i pe toți pentru prezență.

Fiecare dintre cei prezenți a ținut câte un discurs legat de viața sa personală, precum și a comunității, mulțumind școlii și cadrelor didactice de atunci.

DI Husarciuc Ivan, fost elev, a vorbit foarte frumos la adresa școlii. Le-a mulțumit învățătorilor, profesorilor de atunci pentru osteneala de care au dat dovadă, ajutându-i pe copiii, adunați din toate cătunele satului, să pătrundă în tainele cititului și scrisului atât în limba ucraineană, cât și în limba română. Citez: „Vă mulțumim din suflet că ne-ați luminat mintea și sufletul, că ne-ați scos din întuneric și ne-ați arătat calea cea dreaptă ca să ajungem oameni și buni cetățeni. V-ați străduit și ne-ați învățat să ne iubim satul în care ne-am născut, limba și tot ce este frumos în el.

Condițiile de-atunci erau cu totul altfel, dar nici așa de grele ca înainte de război, cum povestea tata. Însă, indiferent cum a fost acum 50 de ani, nouă ne-a plăcut și iubeam școala. Eram tineri, sănătoși și veseli, chiar dacă am cărat cărțile în trăistuță unde ne pune mama la desert câte o felie de pâine unsă cu magiun sau două mere. Nouă ne-a plăcut și eram fericiți. Poate mult mai fericiți decât copiii de-acum care au de toate și nu știu ce înseamnă greul.” „E adevărat, – a adăugat cineva. Noi aveam pe mama mereu acasă, iar copiii de azi, din păcate, mulți dintre ei, au doar telefonul și Internetul.”

Părerii interesante au expus și alți interlocutori, precum: Prodaniuc Anna, Cvasciuc Olexa, Boiciuc Vasile, Rusnac Olexa și alții. Dintre foști profesori au luat parte la discuții domnii: Nicolae Grijac și Nicolae Ardelean care s-au bucurat de invitație și de reușita întâlnirii colegiale la cei 45 de ani de la absolvire (1970-2015) și 60 de ani de viață (1955-2015), urându-le sărbătorii lungă, succes în toate, mulți nepoți și multe asemenea întâlniri de acum încolo. Discuția la masa rotundă a încheiat-o părintele paroh Gheorghe Albiciuc cu un frumos discurs legat de școală, de învățământ și de condițiile de atunci, comparându-le cu cele de azi.

După partea festivă, toți cei prezenți s-au îndreptat spre sala unde a fost amenajată o mică expoziție etnografică „Din zestrea strămoșilor” de care s-a îngrijit

tot dl Vasile Boiciuc, organizatorul întrunirii.

Aici erau expuse câteva piese din vestimentația oamenilor din Rona de Sus, datând din diferite epoci, apoi țesături, cusături și broderii, precum și câteva unelte

și obiecte de uz casnic.

Interesant și deosebit de valoros mi s-a părut „Abecedarul” (Азбука), tipărit în limba slavonă, la Budapesta, ce datează din 17 iulie 1913, din care învățau copiii din comunitățile ucrainene ce se aflau sub Imperiul Austro-Ungar (Ar fi bine de colecționat rechizite școlare vechi, manuale, uniforme, bănci și de amenajat în școli câte o expoziție. Fratele meu avea un ghiozdan din scândurele. Era destul de ușor și practic).

Întâlnirea dintre generații era o adevărată reușită și un câștig pentru toți participanții, indiferent de vârstă, pregătire profesională sau ocupație. Această manifestare aniversară a fost posibilă datorită inimosului Vasile Boiciuc Rogneanu, unul dintre absolvenții de acum 45 de ani, care a reușit să adune mai bine de jumătate de colegi și câteva cadre didactice, întâi la școală și apoi la un pahar de vorbă unde fiecare dintre ei și-a depănat amintirile.

Fiind un om activ, încercă mereu să scoată în evidență cultura, etnografia și folclorul local prin diferite expoziții, spectacole, acțiuni și întruniri.

Pe această cale se aduc mulțumiri sponsorilor care au sprijinit această întâlnire aniversară: dlui primar al comunei Rona de Sus, Ivan Romaniuc, fostului profesor Nicolae Grijac, proprietarului Cafe-Bar – „Dodo” Maria Greșciuc, colegelor Iuliana Grijac Feher, Anna Grijac Semeniuc.

De asemenea, se aduc mulțumiri doamnei Loredana Lușcan, directoarea Școlii Gimnaziale din Rona de Sus atât pentru găzduire, cât și pentru primire frumoasă, tuturor cadrelor didactice, elevilor, părintelui Gheorghe Albiciuc și tuturor celor prezenți care au fost invitați la această sărbătoare.

Dragi colegi și consăteni, indiferent unde vă aflați sau locuiți: București, Arad, Bistrița, Oravița, Timișoara, Satu Mare, Vișeu, Sighet, la Rona noastră cea dragă sau în alte localități din Maramureș și din țară, eu vă urez multă sănătate, fericire și tot ce e mai bun pe lume. Sper că această urare va ajunge până la dumneavoastră dacă nu direct sau indirect, atunci măcar pe calea gândului.

LA MULȚI ANI!

prof. Ana TRAIȘTA RUȘTI

(Urmare din nr. 299/300)

Motto: „Cărțile ne desfătează, grăiesc cu noi, ne dau sfaturi, se unesc cu noi”

(Tudor Vianu)

Preferințele

Preferințele oamenilor pentru carte sunt generale, dar și particulare. Cele generale se referă la vârsta școlărilor și sunt specifice lor, iar cele individuale variază de la o persoană la alta. Ele depind de influențele dobândite, dar și de anumite trăsături particulare, cum ar fi: vârsta, sexul, temperamentul, înclinații, mediul social, educația, dar și ambianța colectivului școlar, intelectual și, nu în ultimul rând, cel profesional.

În copilărie și adolescență, dar și mai târziu, lectura este selectată în funcție de temperament, pasiune și personalitate.

Cei cu caracter coleric și flegmatic sunt atrași mai mult de cărțile și filmele de aventură, apoi polițiste, SF, istorice și de acțiune.

Persoanele cu caracter sanguinic și melancolic adoră poezia și preferă romanele clasice, de dragoste, best-seller, dar și cele psihologice și cu caracter filosofic.

În lectură, excepția o face și sexul. Preferințele femeilor (fetelor) diferă de cele ale bărbaților (băieților). Primele preferă descrierile cu lux de amănunte, romantismul, visarea, ceilalți, fiind mai nerăbdători, vor mult dinamism, aventură și acțiune, unde totul trebuie să se deruleze rapid, indiferent de deznodământ.

De asemenea, nici vârsta nu este de neglijat în favoarea lecturii. Cititorii tineri optează pentru un anumit gen de cărți, adecvate vârstei. Cei maturi și vârstnici citesc cărți serioase și cu înțeles mai profund, adică mai grele, necesitând un anumit standard de pregătire intelectuală și o bogată experiență în domeniul lecturii și al vieții totodată.

Acest tip de cititori, pe lângă beletristică, lecturează multe cărți de informare din domeniul profesional, dar și din alte domenii pentru a-și îmbogăți cultura generală și a se informa.

Desigur, în epoca contemporană unde nu există timp decât clipa, intervine Internetul, tableta, dar și cartea electronică, fiind în defavoarea cărții clasice.

Preferințele în domeniul lecturii depind și de starea fizică și psihică a fiecărui individ în parte. Cei sănătoși caută o lectură cu acțiune palpitantă și de intensitate emoțională puternică, plină de suspans. Cititorii bolnavi preferă o lectură aerisită,

ușoară, delectantă, plină de afectivitate, umor și optimism.

De asemenea, lectura este selectată și de gradul de pregătire profesională și intelectuală a cititorilor. Cei mai puțin instruiți caută cărți de aventură, de dragoste, de acțiune sau cele religioase. Aici se numără cititorii din rândul femeilor vârstnice sau cei cu orientări religioase neoprotestante.

Intelectualii și specialiștii în domeniu abordează toate curente, genurile și speciile literare naționale și universale atât cele clasice, cât și cele moderne, contemporane. În lectura lor intră variate teme literare: filosofice, psihologice, fantastice, existențialiste, absurde (teatru absurd), în care mereu planează ca un leitmotiv întrebarea lui Othello din celebra piesă a lui Shakespeare: a fi sau a nu fi?

Pe raftul bibliotecii unui astfel de cititor avizat, mereu primează operele scriitorilor ce au revoluționat literatura universală ca: Mihai Eminescu, Mircea Eliade, Marin Preda, Taras Șevcenko, Iuri Fedkovyci, Ivan Franko, Fiodor Dostoievski, Boris Pasternak, Thomas Mann, Franz Kafka, Marcel Proust, Andre Gide, Eugen Ionesco, E. O'Neil, J. W. Goethe, Edgar A. Poe, G. Garcia Marquez, Umberto Eco, John Fowles, Arthur Rimbaud, Yasunari Kawabata, Haruki Murakami, scriitorii filosofi care au pus problema condiției umane pe toate continentele. Tot după un studiu, s-a ajuns la concluzia că cel mai mult citesc specialiștii în domeniu: studenții și profesorii filologi, lingviștii, criticii literari, traducătorii, cercetătorii, scriitorii, actorii, apoi medicii, ziariștii și avocații, iar pe urmă celelalte categorii sociale.

Desigur, nu există o ierarhizare perfectă. Sunt și oameni autodidacți care nu au o pregătire superioară și nici măcar medie, dar cărora le place literatura, citesc mult, se cultivă și interpretează lectura uneori mai bine ca un specialist.

Elevii cu înclinații spre științele exacte citesc puțină beletristică, dar și atunci numai strictul necesar pentru ora de literatură.

Copiii înclinați spre disciplinele umaniste citesc foarte mult, sunt mai visători, mai comunicativi și mai toleranți cu semenii lor. Ei sunt atrași mai mult spre arta creativă: literatură, scriitură, muzică, filosofie.

Dar nici aici nu sunt granițe precise, deoarece în domeniul scrisului, de-a lungul istoriei literare, s-au remarcat foarte mulți oameni de diferite profesii și îndeletniciri ce au devenit scriitori celebri. Mulți dintre ei erau: profesori, medici, artiști plastici, ingineri, preoți, ofițeri, exploratori, gazetari, marinari, chiar și oameni simpli și fără o anumită pregătire. Se cunosc multe cazuri.

Deci, se poate spune că prin lectură omul devine

mai sensibil, mai bogat sufletește, mai cultivat, își îmbogățește vocabularul, devine mai atent, mai curajos, formându-și o altă viziune asupra vieții, iar exprimarea lui va deveni mai volubilă, coerentă și îngrijită.

Formarea deprinderilor de lectură conștientă și rapidă, precum și a respectului pentru carte se face încă din copilărie de către părinte și dascăl, se dezvoltă în gimnaziu și se consolidează în liceu și facultate, devenind cu timpul o plăcere ce va rezista toată viața.

Pasiunea pentru carte nu este un viciu, ci un mare câștig pentru cititor.

Copiii frecventează școala pentru a se socializa, forma, informa și educa. În altă ordine de idei, ei învață activ. Prin lectură toate acestea se realizează pasiv și fără prea mult efort, mai mult prin delectare.

Unii elevi acuză că o carte nu e frumoasă pentru că se confruntă cu primele pagini care conțin descrierea (expozițiunea) în care se menționează timpul, spațiul, atmosfera care-i descurajează pe copii și nu mai continuă. Printr-o lectură dirijată de către dascăl pentru cei neinițiați, acest mic impediment se poate depăși ușor și în scurt timp printr-o lectură constantă, fără pauze prea lungi pentru a nu pierde firul acțiunii. De la cărțile ușoare, povești și povestioare, se va trece treptat la basme, povestiri, nuvele și apoi la romane,

Copiii trebuie să citească cărți nu numai din literatura română, dar și cea a comunității în care trăiesc, în cazul nostru, ucraineană, pentru a păstra limba, cultura și identitatea. Iar concomitent cu acestea, să abordeze și literatura universală, pentru a se familiariza cu stilul de viață și cultura altor popoare din diferite epoci, dar și pentru a le compara și a realiza paralelisme literare.

În concluzie, indiferent de temperament, vârstă, sex, coeficient de inteligență, înclinație, mediu social, noi, părinții, educatorii, specialiștii și nespecialiștii, scriitorii, bibliotecarii, reprezentanții cultelor suntem datori moral și spiritual de a cultiva la elevi gustul pentru lectură, dragoste și respect pentru carte spre a găsi modele pozitive, adecvate vârstei lor.

Toate textele literare pot fi educative. Ele transmit mesaje cât mai variate și utile, împrăștiează mintea, cugetul, intelectul sub aspect educativ, afectiv, estetic, etic, patriotic.

Deci, prin educație constantă se poate depăși actuala criză a lecturii, provocată de fluxul puternic al electronicii, mass-mediei, Internetului, telefoanelor mobile, rețelelor de socializare, atât de nocive tineretului școlar și nu numai...

Dragi prieteni, citiți cât mai multe cărți bune, iubiți-le, informați-vă, delectați-vă!

O carte pe care ai citit-o în adevăr este și opera ta (Nicolae Iorga).

Ana RUȘTI

SCURTISIME

1. Una e să fii citit, și alta e să fii citat.
2. Numai văzându-ți de ale tale, poți fi văzut de alții.
3. Unii dau cărțile pe față, alții le vând pe din dos.
4. Cu omul care nu vrea nimic de la tine, fii prudent.
5. Dacă râsul lungeste viața, de ce unii „mor de râs“?!
6. Ajunsurile se văd, neajunsurile se simt.
7. Oare ce dimensiuni are buricul pământului?
8. Când soțul se scaldă în rachiu, soția se scaldă în lacrimi.
9. Oare ce visează cei care merg în pas cu timpul?
10. Uitându-se lung la el, l-a luat din scurt.
11. O cerere e mult mai simplă decât un refuz.
12. Decât să lucrez, mai bine-mi schimb locul de muncă.
13. Afîș la cantină: „Nu sufla în borșul altuia!“

14. Văzând cocoșul pe gard, a dat vrabia din mână.
15. Ultima speranță a unui soț încornorat: să poarte coarnele belșugului.
16. Soția a încremenit cu sucitorul în mână. Soțul a venit acasă gata bătut.
17. Dacă oala râde de hârb, înseamnă că nu știe ce o așteaptă.
18. Când mintea schiopătează, atunci și limba se poticnește.
19. Departamente ajunge cel care știe unde să se oprească.
20. Era vioara întâi, dar melodiile erau compuse de soție.
21. Când și-a găsit un loc bun sub soare, a venit noaptea.
22. Adevărul a plutit în viu până s-a înecat.
23. Țolul ar ajunge covor, dar își iese repede din fire.
24. Chiar dacă soarele luminează mai tare, tot luna este cântată de poeți.
25. Chiar dacă prietenii nu se cumpără, în schimb mulți au fost vânduți.

Kolea KURELIUK

ZILE MEMORABILE DE NOIEMBRIE LA GURA HUMORULUI

Ca și în anii precedenți, respectându-se tradiția, la 27 noiembrie în Gura Humorului a avut loc festivitatea de omagiere a scriitoarei ucrainene Olha Kobyleanska, care s-a născut în acest oraș bucovinean în anul 1863 și unde a petrecut primii ani ai copilăriei sale. Festivitatea din acest an s-a desfășurat într-un context de ample manifestări culturale prilejuate de sărbătorirea împlinirii a 525 de ani de la prima atestare documentară (1490) a localității Gura Humorului. Prin documentul din 1490, Ștefan cel Mare a dăruit mănăstirii Voroneț seliștea Poiana de la Gura Humorului – toponimul Seliștea desemnând «locul unde a fost cândva un sat» (monografia «Gura Humorului în imagini și cuvinte», pag. 24).

Aceste manifestări au început încă la 26 noiembrie, când în Sala Mare a

Primăriei orașului, în cadrul ședinței festive a avut loc deschiderea oficială a sărbătoririi împlinirii a 525 de ani, urmată de lansarea monografiei «Gura Humorului în imagini și cuvinte», autor Mihai Camilar și vernisajul expoziției de fotografii «Gura Humorului de altădată». În cuprinsul monografiei – tipărite în condiții grafice excelente – sunt reproduse și unele fotografii documentare din colecția particulară a subsemnatului. Un număr însemnat de astfel de fotografii din această colecție au fost expuse și la expoziția de fotografii amintită mai sus, care, parțial, a fost prezentată publicului în Sala Mare a Primăriei, iar partea cea mai însemnată în incinta Muzeului local al Obiceiurilor Populare din Bucovina.

A doua zi, vineri 27 noiembrie, în parcul unde se află bustul scriitoarei Olha Kobyleanska – parc care din anul 2011 poartă oficial numele acesteia – a avut loc festivitatea de omagiere a scriitoarei.

Deși anul acesta condițiile atmosferice nu au mai fost așa de favorabile ca în anii precedenți, totuși acest fapt nu a împiedicat desfășurarea acestei festivități la

care au participat reprezentanți ai autorităților administrative și de cultură ale orașului și județului, reprezentanți din partea filialei Suceava a Uniunii Ucrainenilor din România, ai cultelor, deputatul Radu Surugiu, membri ai comunității ucrainene, locuitori ai orașului. De asemenea, a fost prezentă o delegație din regiunea Cernăuți (Ucraina) compusă din domnii: Hryhori Vanzureak – primarul orașului Hlyboka, Skrobaneț Vasyl – consilier raional Hlyboka, Ciobotari Volodymyr – consilier al primarului și Heiniș Vasyl – redactor-șef adjunct al ziarului raional, precum și domnul Vasile Țurcan – președintele Consiliului Sătesc Ostryțea (raionul Herța). De asemenea, a fost prezentă și doamna Eleonora Griur, președinta Consiliului Raional al orașului Rezina din Republica Moldova.

Deschizând festivitatea de omagiere, ing. Marius Ursaciuc, primarul orașului, a

arătat importanța evenimentului și a urat bun venit invitaților și tuturor celor prezenți. A urmat intonarea imnurilor de stat ale Ucrainei și României, un moment de reculegere și depunerea de coroane, jerbe și flori la baza soclului bustului scriitoarei Olha Kobyleanska. Un sobor de preoți ucraineni și români a oficiat o slujbă de pomenire cu participarea corului de copii «Maidancik» care a interpretat cântece religioase sub conducerea părintelui Nicolae Nicolaișen – preotul paroh al bisericii greco-catolice din Maidan – Cacica. În continuare, au ținut cuvântări persoane prezente la solemnitate.

Primarul orașului Gura Humorului, Marius Ursaciuc, subliniind semnificația momentului omagial, a arătat că scriitoarea Olha Kobyleanska este un simbol spiritual și că locuitorii orașului sunt mândri că o pot sărbători aducând omagiul lor în acest loc unde se află bustul ei, în parcul care, din anul 2011, oficial îi poartă numele. A mai arătat că, în 2013, la intrarea în acest parc a fost instalată și Poarta Prieteniei între aceste două popoare vecine, român și ucrainean – poartă care a fost realizată în colaborare transfrontalieră. Domnia sa a mai subliniat faptul că Bucovina a fost și este o regiune multinațională, multiculturală și multiconfesională. Din această regiune, inclusiv din Gura Humorului, au provenit multe personalități de seamă, unele dintre ele fiind vestite și pe plan internațional. Cu această ocazie, a menționat faptul că urmează a fi dezvelită o placă comemorativă dedicată acestor personalități, care fac cinste orașului. Gura Humorului este un oraș «viu» și, în prezent, cu o intensă activitate culturală, iar locuitorii săi nu uită să cinstească memoria personalităților din trecut, deoarece nu există viitor dacă se uită trecutul.

Domnul Mihai Mihăiescu Aniuk din partea Prefecturii județului Suceava a mulțumit autorităților locale, primarului orașului pentru sprijinul pe care-l acordă tuturor acțiunilor legate de omagierea scriitoarei Olha Kobyleanska, dovezi ale acestui fapt fiind și amplasarea Porții Prieteniei și acordarea numelui scriitoarei parcului unde se află bustul acesteia. A arătat că poarta respectivă este, simbolic, deschisă pentru toți cei ce apreciază și susțin cultura și spiritualitatea.

În cuvântul său, domnul Hryhori Vanzureak, primarul localității Hlyboka, după ce, în numele delegației pe care o conduce, a mulțumit primarului orașului Gura Humorului pentru invitația de a vizita orașul și de a participa la un astfel de eveniment, a lăudat toate acțiunile întreprinse de acesta pe tărâm cultural-administrativ,

deoarece peste tot, de cum intri în oraș, se observă concret spiritul de bun gospodar și bun organizator și se remarcă realizări deosebite. El a felicitat oficialitățile orașului cu ocazia aniversării a 525 de ani de la atestarea documentară, precizând

Iarema ONEȘCIUC

(Continuare în pagina a 9-a)

ANSAMBLUL "STEJĂRELUL" DIN CAJVANA A SĂRBĂTORIT ZILELE CULTURII TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI LA CERNĂUȚI

În perioada 19-22 noiembrie 2015, la Cernăuți, s-a desfășurat cea de-a IX-a ediție a „Zilelor Culturii Tradiționale Românești la Cernăuți”. La evenimentul de mare amploare a participat și ansamblul „Stejărelul” al Liceului Tehnologic Cajvana, însoțit de domniile directori Robu Nicolae și Ciotu Iulian.

În cadrul acestei manifestări au avut loc mai multe activități: ediția a VII-a a Simpozionului Internațional de Etnografie și Folclor „Vatră dulce strămoșească” și „Dialogul artelor” – cu lansarea de carte și expoziție de artă plastică și fotografie (20 noiembrie), spectacolul de gală al celei de-a IX-a ediții a Festivalului de Folclor Românesc „Să-mi cânti cobzar...” și Caravana filmelor documentare – selecție de filme realizate de TVR Iași (21 noiembrie), vizită de documentare la Universitatea Națională „Iuri Fedkovyci” și Spectacolul de gală al proiectului transfrontalier „TVR Iași 24. Iași – Cernăuți - Chișinău” (22 noiembrie).

De asemenea, a fost vernisată o expoziție de artă fotografică, iar meșterii populari și-au expus obiectele artizanale în cadrul unui târg de artă meșteșugărească.

Scopul acestei manifestări a fost valorificarea culturii naționale și a tradițiilor strămoșești, dar și propagarea comorilor populare românești. În ultimii ani, evenimentul a cunoscut o remarcabilă creștere a audienței și a devenit o sărbătoare de suflet a românilor din nordul Bucovinei, Ținutul Herța și nordul Basarabiei.

Formațiile de muzică și de dansuri populare românești din România și Ucraina, interpreți consacrați, dar și tineri debutanți talentați au oferit spectatorilor un adevărat regal artistic. Spectacole aniversare au avut loc

în mai multe localități din regiunea Cernăuți, dar și în Ținutul Herța. Sălile de spectacol au fost neîncăpătoare. În Ținutul Herța au fost prezenți peste 1200 de români.

La 21 noiembrie a.c., a avut loc spectacolul de gală al ediției a IX-a a Festivalului de Folclor Românesc „Să-mi cânti, cobzar”, desfășurat în cadrul „Zilelor Culturii Tradiționale Românești la Cernăuți”. În această zi pe scena Centrului Regional pentru Educație Estetică „Tineretul Bucovinei” din Cernăuți, alături de ansamblul „Stejărelul” din Cajvana au încântat publicul și formația folclorică „Perla”, corul „Dragoș Vodă”, orchestra de muzică populară „Mugurelul”, condusă de maestrul Nicolae Hacman, ansamblul „Țărănuța” din Marșinți, „Sirețelul”, ansamblul etnofolcloric „Mugurelul” din Pătrăuții de Sus, Tatiana Govârnean, eleva clasei a 5-a de la Gimnaziul nr. 6, a recitat poezia „Rugăciune” de Mihai Eminescu, fanfarele din Chetriș, Iași și Cala-

findești, Suceava etc., spectatorii având bucuria să asculte cântecele și vocile îndrăgiților cântăreți Adriana Bucevschi și Călin Brăteanu.

Sărbătoarea de suflet a cântecului și dansului românesc a fost organizată de Centrul Bucovinean de Artă pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Românești Cernăuți în parteneriat cu Asociația Culturală „Vatra Satului”, Suceava, Centrul Cultural Bucovina, Suceava, Centrele de conservare și promovare a culturii tradiționale Suceava și Iași, TVR Iași, și moderată de Iurie Levcic, președinte, și Svetlana Ursu, directoarea „Școlii populare de artă și civilizație românească Cernăuți”.

La eveniment au participat, cu un cuvânt de salut,

Zvetlana Preoteasa, directorul general al Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru românii de pretutindeni, care a dat citirii mesajului dlui ministru-delegat pentru relațiile cu românii de pretutindeni.

Kolea KURELIUK

(Urmare din pagina a 8-a)

că este bucuros că, împreună cu membrii delegației din Hlyboka și Ostryța, are cinstea de a participa la aceste acțiuni culturale.

Domnul inspector școlar Ilie Sauciu, președintele filialei Suceava a UUR, a arătat că operele scriitoarei Olha Kobyleanska, prin conținutul lor, contribuie la apropierea celor două popoare vecine, dar au și o valoare internațională, deoarece promovează pacea, înțelegerea și respectul între toate națiunile, opera sa fiind cunoscută și tradusă în multe limbi ale lumii. Și în prezent, generațiile actuale prețuiesc valoarea operelor sale, dovadă în acest sens fiind faptul că două dintre ele sunt probe de bacalaureat pentru elevii ucraineni. Spiritul creativ al scriitoarei se va remarca și pe viitor.

Au mai luat cuvântul domnul deputat Radu Surugiu și domnul Ion Bodnar din partea UUR filiala Suceava, subliniind și dând semnificația evenimentului.

După festivitatea de omagiere, cei prezenți au fost invitați la Muzeul Obiceiurilor Populare, unde au vizitat o expoziție de numismatică «Ștefan cel Mare și Sfânt» prezentată de domnul Gavril Lavric, au participat la lansarea medaliei comemorative «Ștefan cel Mare și Sfânt» și la dezvelirea plăcilor comemorative «Oameni de seamă ai orașului Gura Humorului» și «Guvernatorii Bucovinei», sigla orașului fixată la intrarea în muzeu.

Pe placa comemorativă unde sunt trecuți oamenii de seamă, printre numele acestora se află și numele lui Oneșciuc Dionisie. În felul acesta, și locuitorii orașului Gura Humorului apreciază activitatea literară a acestuia și îi cinstesc, așa cum se cuvine, memoria. Aceasta este a doua dovadă de prețuire a personalității sale după ce, în anul 2011, în localitatea Klivodyn, raionul Kițman, regiunea Cernăuți – Ucraina, pe fațada școlii unde Dionisie Oneșciuc a fost elev, a fost dezvelită, într-un cadru festiv, o placă comemorativă cu basorelieful figurii acestuia.

Evenimentele la care ne-am referit s-au încheiat cu o recepție, cu care ocazie s-au consolidat legăturile de prietenie între organele locale și oaspeții și s-a convenit să se facă vizite reciproce și schimburi de activități culturale. De asemenea, s-a făcut

propunerea ca orașele Hlyboka și Gura Humorului să se înfrățesc.

La Gura Humorului, acțiunile festive au continuat să se desfășoare și sâmbătă, 28 noiembrie, finalizându-se cu dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare și Sfânt în Piața din fața Catedralei, care de acum va purta numele marelui voievod și cu o slujbă de sfințire.

În mod cert, toate aceste evenimente, ca și cele precedente, vor rămâne în memoria participanților. În încheiere, în numele meu personal și al familiei, mulțumesc oficialităților locale, personal domnului primar al orașului, ing. Marius Ursaciuc, pentru atenția acordată memoriei tatălui meu, Dionisie Oneșciuc, prin înscrierea numelui său pe placa comemorativă.

Considerații în legătură cu împrumuturile ucrainene din limba română

Este un fapt îndeobște cunoscut că, în urma contactului dintre două limbi, influențele sunt reciproce și se manifestă cu deosebire în lexic. Acest compartiment al limbii, prin natura lui, are o aptitudine sporită de a pătrunde în sistemul străin. De aceea și influența limbii ucrainene în limba română s-a exercitat în primul rând în lexic și a fost studiată mai cu seamă sub raport lexical.

În lucrările care privesc în ansamblu sau parțial lexicul românesc, cuvintele de origine ucraineană au fost apreciate diferit din punct de vedere cantitativ. Nedispunând de mijloace de investigație necesare, majorității cercetătorilor de până acum le-au scăpat, pe de-o parte, multe cuvinte de origine ucraineană, iar pe de altă parte, dintre cele atribuite ucrainenei unele sunt de altă origine. Astfel stând lucrurile, se înțelege că munca de descoperire sau de rectificare a etimologiilor ucrainene trebuie reluată pe baza datelor noi pe care le oferă cercetările recente. Utilizând dicționarele românești, hărțile din atlase și, mai ales, glosarele, textele și monografiile dialectale, am stabilit un important număr de cuvinte de origine ucraineană, mult mai mare decât cel fixat în cercetările anterioare. Dintre acestea, marea majoritate au la bază un etimon ucrainean sau pot fi explicate deopotrivă prin limba rusă și prin limba polonă. Termenii cu etimologie multiplă, a căror formă se poate explica prin ucraineană și printr-o altă limbă slavă sau neslavă sunt mai puțin numeroși.

Dar elementele ucrainene din limba română nu stau toate pe același plan din punctul de vedere al importanței lor. Unele dintre ele apar numai în ariile de influență ucraineană compactă, iar altele au o răspândire (aproape) generală. Un material interesant și în multe cazuri inedit privind repartitia geografică a cuvintelor de origine ucraineană în limba română ne dau hărțile atlaselor lingvistice. Importanța atlaselor lingvistice pentru studierea lexicului nu are nevoie să fie dovedită. Între aceste lucrări și cercetările etimologice există un raport strâns, din care pot fi reliefate cel puțin două aspecte esențiale. Pe de o parte, cunoașterea etimologiei cuvintelor este hotărâtoare pentru înțelegerea și interpretarea justă a datelor cuprinse în hărțile lexicale. Pe de altă parte, atlasele lingvistice constituie, la rândul lor, instrumente prețioase pentru etimolog.

În lingvistica românească, problema extensiunii teritoriale a elementelor ucrainene a fost abordată, pe baza materialului din Atlasul lingvistic român, de mai mulți cercetători (S. Pușcariu, I. Pătruț, E. Petrovici, G. Mihăilă). În lucrarea de față, încercând să sistematizăm și să sintetizăm datele pe care le avem până în momentul de față, vom aduce fapte noi rezultate din hărțile Atlasul lingvistic român și alte izvoare.

S-a arătat, până în prezent, că împrumuturile ucrainene sunt răspândite doar în Bucovina, Moldova, Maramureș, nord-estul Transilvaniei și în nordul Dobrogei, adică în regiuni în care există până astăzi un contact direct între populația românească și cea ucraineană. Aceste împrumuturi se suprapun în mare parte cu toponimele care prezintă particularitățile fonetice caracteristice graiurilor ucrainene contribuind, unele dintre ele chiar la delimitarea unor subdialecte dacoromâne. Prin urmare, în aceste regiuni s-a aflat și se află centrul de intensitate și de maximă concentrare a împrumuturilor ucrainene, care au un pregnant caracter regional. Menționăm câteva exemple: *balércă*, *bâlie*, *boroănă*, *bórtă*, *chișleág*, *ciubótă*, *clit*, *corhánă*, *cúhn(i)e*, *cúșmă*, *harbúz*, *holércă* (*horincă*), *máncă* (*mámcă*), *orcíc*, *prostíre*, *scripcă*, *státive* (*pl.*), *stolér*, *șișcă*, *táșcă* ș.a.

Dar cuvintele ucrainene pătrunse în limba română n-au toate aceeași soartă. Există termeni de origine ucraineană care acoperă (aproape) integral spațiul lingvistic dacoromân. Este cazul, de exemplu, al cuvintelor: *báhnă*, *bálie*, *bezmétic*, *borș*, *bráhă*, *burlác*, *calíc*, *cobzár*, *ghírcă*, *hád*, *holtéi*, *horn*, *hrișcă*, *hulúbă*, *lan*, *lanțúg*, *mál*, *odoleán*, *omăt*, *parșív*, *plítă*, *poloníc*, *prispă*, *rostopáscă*, *sumán*, *șleáhtă*, *tencuí*, *toropí*, *továrăș*, *vájnic*, *volóc* etc.

Această categorie de împrumuturi, importantă din punctul de vedere al vitalității (deoarece un cuvânt este cu atât mai vital, cu cât este folosit într-o regiune cât mai întinsă), se explică prin: a) migrări ale unor grupuri de ucraineni în afara zonelor în discuție, probate istoric, uneori și toponimic; b) mișcări neconținute ale populației dacoromâne, începând cu secolul al XIII-lea, care nu trebuie neglijate în privința propagării lexicului; c) remarcabila unitate a vieții culturale a tuturor dacoromânilor; d) „iradierea” cuvintelor pe teritorii tot mai largi, de la un grai la altul,

îndeosebi în cazul termenilor de „civilizație” (de tipul *brahá*, *cvas* etc.) sau „afectivi” (*hâtru*, *hârcă*).

Cazul acestor cuvinte răspândite într-un număr mare de regiuni aflate la distanță de aria limbii ucrainene este interesant, deoarece individualizează lexicul unor zone întinse sau chiar al întregii țări.

O primă constatare care se impune cu evidență este faptul că ucrainismele răspândite dincolo de aria limbii ucrainene sunt relativ puține în comparație cu marele număr de cuvinte înregistrate pe o arie restrânsă de circulație.

Hărțile atlaselor lingvistice consemnează însă în nenumărate localități ucrainisme care intră în concurență cu cuvintele moștenite din latină sau cu împrumuturile mai vechi. Prezentăm, în continuare, adevărate serii sinonimice, însumând doi sau mai mulți termeni: *borónă* – *grápă*, *buludíni* – *cartófi* – *barabúle*, *colb* – *ométiță*, *crúpe* – *uruiálă*, *cu grámáda* – *cu húrta* – *în angró*, *dóică* – *máncă*, *lingurói* – *poloníc*, *mâță* – *lóză* – *ráchítă* *sălbatică*, *pocríș* – *fund* – *capác* ș.a.

Prezența acestor perechi sinonimice bimembre sau trimembre evidențiază mai bine efectele contactului dialectal în domeniul lexicului, lupta care se dă între diverși termeni intrați în concurență, de la folosirea lor alternativă până la substituirea termenului propriu cu cel împrumutat.

În ceea ce privește vechimea elementelor lexicale de origine ucraineană, este necesar să reținem că dialectele sud-dunărene nu cunosc asemenea împrumuturi. Raporturile limbii române cu limba ucraineană datează, după Al. Rosetti, G. Mihăilă și alți lingviști, din secolul al XII-lea. G. Ivănescu consideră că limba română a început să fie influențată de ucraineană începând din secolele al X-lea sau al XI-lea, iar O. Densusianu crede că numai în secolul al XVI-lea românii vin în contact cu ucrainenii.

Ținând seama de transformările fonetice specifice celor mai vechi împrumuturi ucrainene în limba română, credem că limita inferioară a relațiilor lingvistice ucraineano-române nu poate fi coborâtă sub secolul al XI-lea. Cuvintele românești precum *bahnă* < ucr. *báhnno*, *brahá* < ucr. *braha*, *buhai* < ucr. *buhaj*, (top.) *Hliboca* < ucr. dial. *hliboka* „adâncă”, (top.) *Horodiște(a)* < ucr. *horodyšče*, (top.) *Horodnic(ul)* < ucr. *horodnyk*, (antrop.) *Hudici* < ucr. *Hudyč*, (top.) *Hulubățul* < *holubeč*, (top.) *Hurca* < ucr. dial. *hurka* „deal, munte”, (top.) *Zahorna* < v. ucr. *zahorna* ș.a. conțin consoana [h] provenită din [g], care s-a dezvoltat în sistemul consonantic (proto)ucrainean în secolul al XI-lea.

Concluzia care se desprinde conduce în mod logic la ideea că aceste cuvinte au pătruns în limba română cel mai devreme în secolul al XI-lea și deci că influența ucraineană nu este anterioară acestui interval de timp.

După perioada în care au pătruns, toate împrumuturile ucrainene din limba română pot fi repartizate în două categorii: împrumuturi *vechi* și împrumuturi *mai noi*.

Primele atestări ale raporturilor lingvistice româno-ucrainene datează din secolul al XIV-lea. În documentele slavo-române din Moldova cei mai vechi termeni atestați sunt: (top.) *Zalha* (a. 1378) < ucr. *zaloha* „strajă, pândă, adunare”, (top.) (*H*)*rozavlea* (a. 1390), care are la bază un adj. ucr. derivat cu suf. -j- de la numele de persoană *Hrozav* (E. Petrovici, *Romanoslavica*, IV, 1960, p. 52).

În documentele slavo-române moldovenești din secolul al XV-lea și în textele românești din secolul al XVI-lea, atestările elementelor de origine ucraineană se înmulțesc. În această epocă au intrat din ucraineană cuvinte ca: *bucșă*, *buhai*, *ciobotar*, *cneaz*, *cuhn(i)e*, *dese(a)tină*, *grivnă*, (antrop.) *Harbuz*, *hatman*, *holtei*, *hrișcă*, *humelnic*, *iarmaroc*, *jirebie*, *leah*, *medelean*, *ogheal* (*oghial*), *olovancă*, (antrop.) *Scripcă*, *staroste*, *ureadnic*, *vătămă*, *vorovi* ș.a.

Numeroase derivate formate pe teren românesc demonstrează vechimea și largă utilizare pe care o au unele împrumuturi din ucraineană. Astfel, de la substantivul *báhnă* (< ucr. *báhnno*) s-a format pe teren românesc: *báhnită*, *báhnăr*, *báhní*, *báhnire*, *báhníș*, *báhnít*, *báhnós*; de la *calíc* (< ucr. *kalika* „olog”): *calicéi* (*pl.*), *calicénie*, *calicésc*, *calicéște*, *calicie*, *calicime*, *calicós*, *călicúț* ș.a.

Unele împrumuturi lexicale din ucraineană au dezvoltat în decursul timpului sensuri noi în limba română. Astfel, rom. *ciobóte* < ucr. *čoboty* „cizme”, prin lărgirea sensului inițial, a început să fie folosit în perioada Evului Mediu cu înțelesul „taxă percepută în trecut de slujitorii domnești de la împricinați, când erau obligați să se deplaseze până acasă la aceștia”.

Același lucru s-a petrecut și cu termenul rom. *vătămán* (< ucr. *vátaman*) „conducător al unui sat liber”, „reprezentant al stăpânului feudal în satele aservite” care în epoca feudală avea o frecvență destul de mare în textele provenite din Moldova. Mai târziu cuvântul a ajuns să însemne, în administrația rurală din Moldova, doar „slujbaș la primărie, însărcinat cu strângerea dărilor și a impozitelor” și „primar al satului”. Evident, aceste sensuri nu figurează în sursele lexicografice ucrainene.

Împrumuturile mai noi au o circulație restrânsă. Multe din aceste cuvinte sunt cunoscute numai în anumite localități sau zone limitate ca întindere. Fiind de dată relativ recentă, ele au păstrat în general neschimbată forma și semnificația lor.

Ion ROBCIUC

(Continuare în pagina a 11-a)

UMANISMUL ȘEVČENKIAN – O PROBĂ DE DEVOTIUNE FĂRĂ LIMITE PENTRU CONDIȚIA UMANĂ

(Urmare din nr. 299/300)

Există, firește, o artă de a muri cu o vrednicie pusă pe seama neamului care te-a născut la viață. Pe această afinitate de cosangvinitate râvna Poetului a deprins-o în pofida oricăror contestații de îndreptățiri forțate, venite din partea vreunei științe sau filosofii despre viață și moarte. Marele Șevcenko n-a dus lipsa satisfacției demiurgice de pe poziția sa de artist, a bucuriei neîngrădite de a recrea lumea unei salvagădării sociale prin cuvânt și atitudine, față de răspunderea sa în fața poporului, ci el doar s-a autotemperat și s-a autocompensat prin asumarea unor mereu proaspete rigori în numele nebănuitelor posibilități pe care le-ar putea ascunde orice discurs teoretic, unul cum ar fi – similar – chiar actul scrisului pe calea creației.

Claritatea exprimărilor sale artistice a fost constant consubstanțială cu claritatea ideilor de acțiune, în vreme ce stilul scrisului, elegant și măreț, n-a depins decât de un anumit simț al arhitecturii și echilibrului mijloacelor de exprimare folosite.

Nemuritoare, vezi “Caucazul” – anul 1845 – ca un pisc al creației în opera sa rămâne figura alegorică a lui Prometeu.

Colaborarea lui Șevcenko cu sensurile simbolice și integrative ale mitologiei universale au fost elemente sigure ce au favorizat eforturile artistice de sinteză ale scrisului său. Ele au îmbogățit sistemul general de accedere a capodoperei spre universalitate.

Alegerea simbolicului Prometeu e fără pic de cusur. Geniul neamului ucrainean îl include în opera sa, sporind prin aceasta valoarea cultural-simbolică a propriei sale contribuții artistice într-o afirmare națiunii.

Ce poartă Prometeu [pentru sine] ca simbol folosit în opera șevcenkiană? – ne întrebăm. Și încercăm să dăm un răspuns: Poartă – cel puțin – plăcerea de a nu fi fost zeu, deoarece fiind om, a avut o calitate esențială pentru un muritor: iubirea de oameni. Această alegere [selectivă] nu singularizează, ci are darul de a multiplica sensul creației poetice. În direcția aceasta câștigul nu este uniform, dar discernământul cititorului se formează sau se reformează și sporește pe frecvența unei inducții de cultură. În calitatea de erou mitologic, moartea nu a survenit – e drept – dar l-a determinat pe Prometeu să fie în mod conștient de chinurile ce îi vor fi date drept pedeapsă. Comparativ, la rândul său, Șevcenko, el însuși este suflet din sufletul unui neam de oameni, semnifică prin puterea creației poetice demnitate și fericire eroică, iar chinurile, durerea și disperarea rămân ca niște simptome

lucide, mereu lucide de existența sa – ca și-n cazul lui Prometeu. Diferențierea în beletristică nu duce în mod fatalist la izolare și n-ar fi avut vreo șansă nici cum să se realizeze, de bună seamă ce autorul se născuse și organic, prin scris, aparținerea de climatul de inspirație a propriei sale etnii. Mitologic vorbind și interpretând – în paralel – echivalentele, Heracle va fi cel care îl va elibera pe Prometeu.

Poate că aceste echivalențe estetice ar fi trebuit să fie incluse în capitolul ce vizează în chip aparte necesitatea și limitele integrării în simbol a umanismului de tip șevcenkian, dar considerăm că-i bine că o facem acum, cu gândul că, oriunde este pomenit spiritul Marelui Cobzar rămâne câmpul de luptă pentru afirmarea națiunii ucrainene, a valorilor ei de cultură.

Cât de viu răsună șevcenkianul îndemn testamentar “Luptați și veți învinge!”

Acesta parcă face trimitere la un extras din “Mitul grecesc”. De minune se potrivesc sensurile simbolice lăsate în gaj nouă – și iată cum – cităm: “Astfel se împlini profeția că dezrobirea avea să-i fie adusă de un muritor. De atunci, Prometeu poartă la mână o brătară de fier având încrustată o piatră din stâncă pe care atâta amar de veacuri îndurase chinuri groaznice.”

Durerea și disperarea au rămas stigmatate trecute la care a fost părtaș trup și suflet “geniul tutelar al poporului ucrainean”, în vreme ce simbolistica prometeică rămâne sentimentul încordării spre realizare a ceva, zi de zi, și astfel mai mult decât bucuria realizării: verbul a da [oamenilor] speranța în ceva de bine, de fiecare dată, etapă cu etapă, înainte de fiecare reluare a luptei.

Cea mai mare parte din opera Marelui Cobzar multiplică sensul general de întâmpinare a greutăților vieții, îi povățuiește pe oameni cum să se rupă de “extazul” zeiesc, printr-un tip specific al discursului artistic aflat într-o strânsă relație cu realitățile sociale.

De reamintit că în creația sa, încă de timpuriu, prinseseră rădăcini elemente ale realismului. Încă de pe vremea creațiilor de pionierat începuseră să predomină în producția sa literară teme din viața poporului ucrainean, vădit strămtorat de vicisitudinile unei istorii păguboase. Profunzimea sensurilor și strălucirea formelor lirice ale creației sale timpurii reprezintă o certă dovadă în sensul acesta.

De asemenea, o necesitate pur estetică în descoperirea stilului elegiac și meditativ i-au impus tânărului poet menținerea creației în apropierea spiritului popular, o problematică de aplicare în perspectivă, pe care o cunoștea atât de bine ca folclorist și interpret.

Integrarea într-un model inteligibil și unitar cu figura alegorică a lui Prometeu, în “Caucazul”, despre care continuăm să facem unele referiri, simbolizează poporul ucrainean nemuritor și invincibil pe drumul său spre Eternitate.

Alegerea lui Prometeu ca simbol reprezintă o probă din starea libertății geniului de a gândi, deloc neintimidat de perspectiva neantului, probabil, zicem noi, reprezentând o vigoare clasică de filosofie critică aplicată la “soarta popoarelor”....

“După munți stau munții, nourul îi strânge,
Semănați cu jale și stropiți cu sânge.
Prometeu demult stă-acolo,
Pedepsit pe-o stâncă,
Vulturul îi frânge coasta,
Inima-i mănâncă.
Dar nu poate ca să-i beie
Sângele fierbinte, -
Inima din nou renaște,
Râde ca-nainte.
Căci nu moare libertatea.

[Traducere de Ion Cozmei]

După vechea mitologie grecească, Prometeu este titanul care a furat de la zei focul și l-a dat oamenilor. Pentru aceasta, Zeus a poruncit ca Prometeu să fie legat de o stâncă în Caucaz, unde era torturat de un vultur.

Prin asimilarea lui Prometeu, Șevcenko face un salt în profunzime, un progres de curaj în ceea ce privește un început de elocvență prin care le vorbește conaționalilor despre sensurile unor gesturi eroice, ca despre o spiritualitate adaptabilă unor cerințe autohtone.

Ca și poporul ucrainean, Prometeu are soarta de a suporta o pedeapsă de veacuri. El simte gustul neîmplinirii totale, iar aceasta îi îndârjea și mai mult pe oameni. E de admirat, din acest punct de vedere, mobilitatea spiritului șevcenkian în a pune în aplicare simțul artistic al simetriei și-al armoniei pe seama unei compoziții pe care am putea s-o numim “de previziune” sau de profeție poetică.

Harul, în concepția mitologiei europene, nu putea fi etichetat decât printr-o calitate spirituală anume, situat – ca spirit – mai aproape de partea dreaptă a balanței între abstract și obiectiv, între general și particular. În țările europene mai evolute mitul despre Prometeu apărea ca o poveste, pe care o știau de la părinții părinților. Meritul lui Șevcenko rămâne acela de a-l posta pe Prometeu ca pe un erou [european] în fața conaționalilor. E conștient că începutul elocvenței filosofico-poetice grecești își află locul convenit în mitologia greacă, dar în poemul său va împlini misiunea simbolică de a spori în intensitate percepția cititorului față de cel ce a fabulat în Mit, având deja această constatare.

(Va urma)

Mihai MATEICIUC

(Urmare din pagina a 10-a)

Menționăm câteva exemple: *anchir, baistruc, bėrdă, bidı, bılca, calabatină, căsuı, colėjnă, corhán, hreápca, hrebıncă, iėşniță, jabrac, máciuhă, mizelníc, omėtiță, opálcă, pacuí, palanéte (pl.), pocrișcă, rohátca, samatóc, spēlcă, triță, uic, vārstat, zastúp* ș.a.

Din punctul de vedere al căilor prin care au pătruns în română, cuvintele de origine ucraineană formează două categorii distincte: împrumuturi *populare* și împrumuturi *culte*.

Împrumuturile *populare* s-au făcut pe cale orală nemijlocită, de cele mai multe ori în condiții de bilingvism, de-a lungul multor secole de vecinătate teritorială și de conviețuire intimă a românilor și ucrainenilor, mai ales, din nord-estul țării. Dintre împrumuturile populare de origine ucraineană menționăm: *antál, bálie, barabúla, boroánă, buháı, bújeniță, cațavėică, chíșcă, chíșleág, cociórvă, coromáslă, crúpe (pl.), cúsmă, ghilı, harápníc, holėrcă, hreápca, hulúb, iarmaróc, lójniță, mánca, orcíc, palanét, páșcă, picluı, pochihėci, pocrișcă, polonic, rohátca, scrıpcă, standoálă, șirıncă, súflă, toloácă, turbıncă, uic, verın(c)ă, zapráșcă* ș.a.

Împrumuturile *culte* se datorează utilizării, timp de câteva secole, a slavonei moldovenești (care prezintă în principal trăsături ale limbii

ucrainene) în administrație și cancelarie, precum și legăturilor cultural-politice dintre români și ucraineni. Menționăm câteva exemple: *asaıl, atamán, bėzmán, cămánă, cneághină, cneaz, cuniță, dese(a)tină, grıvnă, hátman, hospodár, humėlníc, jálobă, pisár, rádă, sótníc, sótnie, stároste, șleáhtă, vătámán* ș.a.

Delimitarea influenței ucrainene populare de cea cultă ne arată ponderea și importanța diferită pe care au avut-o în limba română cele două căi. Influența de natură populară a fost mult mai puternică, prezentând însemnătate atât pentru lexicul regional, cât și pentru lexicul dacoromân în ansamblul său.

O repartizare a cuvintelor studiate pe categorii gramaticale ne arată că majoritatea împrumuturilor din limba ucraineană sunt substantivele, urmate de verbe și apoi de adjective; există și câteva adverbe de aceeași proveniență. O constatare asemănătoare a făcut-o lingvistul american E. Haugen, studiind împrumuturile în norvegiana și suedeza din Statele Unite: 71-75% sunt substantive, 18-23% verbe, 3-4% adjective, cca 1% adverbe și prepoziții, cca 1% interjecții. Influențele lexicale de la o limbă la alta, cum sunt cele ucrainene din limba română, au în primul rând un caracter concret, oglindit în frecvența ridicată a substantivelor.

WISLAWA SZYMBORSKA: „PORTRET DIN MEMORIE”, SAU POETICA CLYPEI IN ETERNITATE

Nu demult au trecut trei ani de la moartea Wislawei Szymborska (n. 2.07.1923 – m. 1.02.2012), deținătoarea Premiului Nobel din 1996, pierdere, care, în momentul producerii, a fost calificată de către ministrul de externe polonez, Radoslaw Sikorski „irecuperabilă pentru cultura Poloniei și cultura universală”. Deținătoarea celui mai mare premiu literar s-a ridicat pe culmile gloriei, deși a cunoscut o viață grea, plină de necazuri, din cauza ocupației germane și a războiului necruțător, cu urmările dominate de stalinism și „ciumă roșie” până acum un sfert de veac, rămânând consecventă convingerilor sale, marcate de amarul vieții, cum mărturisește prof. univ. Constantin Geambașu, traducătorul poeziei sale (v. prefața la vol. „Portret din memorie” – Wislawa Szymborska sub semnul consecvenței”, București Ed. Lider, 2014), în deplin acord cu marele bard al generației sale, Czeslaw Milosz, ce caracteriza laconic lirica sa drept „o poezie amară, ce oferă totuși un orizont respirabil, luminos, în care transpare sentimentul multiplelor forme și splendori ale existenței umane (p. 5).

Avem de a face, așadar, cu o poezie profund existențială, ironică, persuasivă, cu judecăți și observații aproape exhaustive, centrate pe contextele istoric și biologic, iluminând diversitatea și complexitatea vieții umane. Ca poet, eseist și traducător, maestru al condeiului, W. Szymborska, a fost considerată un „Mozart al poeziei” ce-și îmbină cuvintele în funcție de sens și sonoritate, oferindu-ne o lirică a esențelor, simplă, profundă și subtilă, în care temele majore ale vieții și morții, în timp și spațiu, sunt tratate obiectiv, în funcție de legi inevitabile, ce încorsetează existența umană (războiul, teroarea, stresul citadin etc.), oferind, astfel, prilej de meditații și căutări obsesive de eliberare, deseori zadarnice, dar nu imposibile. Plachetele sale de versuri („De ce trăim”, 1952; „Întrebări pentru mine însămi”, 1954; „Chemarea către Yeti”, 1957; „Sarea”, 1962; „O sută de bucurii”, 1967; „Orice eventualitate”, 1972; „Numărul mare”, 1976; „Tarsianul și alte versuri”, 1976; „Oameni pe pod”, 1986; „Sfârșit și început”, 1993) scrise dinainte de Nobel și cele după recunoașterea literaturii sale cu cel mai mare premiu, incluse în antologia de față („Clipa”, 2002; „Două puncte”, 2006; „Aici”, 2009 și „E de ajuns”, 2012 – în total circa 400 de poezii) sunt pline de frământări launtrice, întrebări și răspunsuri despre filosofia vieții, semnificația și rostul existenței însăși, frapante prin simplitate, profunzime și deschidere cognitivă, în care faptul divers, banal, este ridicat adeseori la nivelul celor mai complexe stări sufletești, alături de marile evenimente, vântori ale vieții și cataclisme, care nu se uită niciodată. Astfel în poezia „Balta” descoperim posibilitatea apariției „unui hău după ploaie, a unei căderi într-o capcană a lumii, pe care ne-o întind adeseori norii din cosmos, imprevizibili, cețoși și schimbători, amenințatori și nepăsători față de existența sau dispariția noastră: „lor, norilor, nici că le pasă/ de toate/ aceste lucruri caudate” (Norii, p. 22). Întâlnim și reversul situației, când un fapt existențial major este coborât spre banal, cum atestă poezia „Câte ceva despre suflet”, care, ce credeți, deși-l „avem...nu...mereu/și pentru totdeauna/.../ Ne asistă rareori/ la treburi mărunte/.../ fiindcă preferă să tacă./Iar când trupul începe să ne doară tot mai tare/ își părăsește postul pe furis” (v. p. 35). La W.Szymborska perspectivele, terestră și cosmică, se întrepătrund, paradoxul și contradicțiile creează ambiguități, iar ironia, gluma ușoară și atenuarea micșorează spaima de obsesii și teroare, creând iluzia depășirii acestora, a autoliniștirii.

Lirica volumului antologic „Portret din memorie” transpusă într-un mod strălucit în limba marelui Eminescu de către neobositul traducător Constantin Geambașu (peste 60 de titluri!) oferă o imagine cu adevărat nobilă a poeziei sale, ce „pare să lase impresia că ne aflăm în fața unei cărți a vieții, deschise de clipa prezentă în tot ce se întâmplă și încheiate cu totul, cuvânt amăgitor și mistificator, care ar trebui să cuprindă toate clipele, dar nu le cuprinde” (W. Szymborska sub semnul consecvenței”, p. 12). Ele se integrează în eternitate, căci viața e „singurul mod de a trăi și de a învăța să trăiești, de a cunoaște tot felul de stări și de a nu ști nimic sigur până la capăt. Viața nu-i doar viețuire, ci și înțelepciune, nu doar rațiune, ci și simțire” (Ibidem, p.12).

Wisława Szymborska, care a trăit drama „roșie”, s-a detașat de ea îmbrățișând reformele democratice libere precum „Solidarność” pentru a milita cu puterea cuvântului spre a dezvălui tainele și frumusețea universului; a-i spori posibilitățile limitate ale omului de-a cunoaște și a comunica, ceea ce într-o oarecare măsură li se permite artiștilor, care își împărtășesc contemplările celor din jur. Ne uimește însă la Szymborska puterea sa de depozitare a detaliilor în propria memorie, proiectându-le în afara sinelui printr-un limbaj esențializat, bazat pe dictonul „multum in parvo”, și dublat de imagini poetice complexe din care răzbate polifonia pământeană și cosmică în care pulsul vieții e amenințat în permanență, căutând lumina cerească salvatoare.

Volumul „Clipa” (2002), nichităștănescian prin abordare, nu se referă la clipa trecătoare, limită între temporal/atemporal, ci clipa veșniciei, ce i se oferă omului din marele întreg al Universului ce ne fascinează, de liniște și armonie veșnică, cu natura-i atotprimitoare, căci „totul este la locul său în ordine deplină: „pârâul este pârâu/cărăruia ...cărăruie/ pădurea, păsările din zbor de

asemeni. De universul perpetuu și stabil depinde existența și fericirea omului, de măsura în care el știe și poate să se adapteze cu „Înțelepciunea-i șchioapă”:

„La ce naiba a început să caute impresii/ în proasta companie a materiei?/.../Înțelepciunea șchioapă/ cu ghimpe înfipt în călcâi!/ Armonie destrămată/de ape involburate”. Deci înțelepciunea omului provoacă doar răni mortale semenilor, iar aluzia se face, culmea ironiei, la „poetii oribili asemenea marelui Platon, care au demonstrat că „Existența Ideală a încetat să-și fie de ajuns, întrucât din statuile lor sfărâmate de vânt culegem „resturi ale mării Liniști” – culegem deci consecințele neputinței noastre în cunoașterea universului (v. „Platon, adică de ce”, „Statuie grecească”). Este ridiculizat însuși Newton cu legea gravitației, căci o fetiță dacă ar trage fața de masă, nu se știe ce traiectorie ar lua toate obiectele de pe aceasta (v. „Fetița trage fața de masă”). Traducătorul C. Geambașu crede că W. Szymborska a ajuns la „pessimism cognitiv”, fiindcă n-are încredere în șansa unui dialog eficient dintre om și realitate (v. „Conversația cu piatra”, „Tăcerea plantelor”, „Bătrânul profesor”), căci dialogul devine un monolog fără răspuns, surd, iar modelul bătrânului profesor demonstrează că, de fapt, nu se știe mai nimic, fiindcă decodarea binelui și a răului sunt o iluzie „letală”, iar viitorul nu este altceva decât „istorie”, tot și toate cele omenești sunt înghițite de trecut și omului nu-i rămâne decât să admire cerul nocturn cu „puzderia de stele”, ca să înțelegem din aceasta puzderia „punctelor de vedere” gratuite (v. „Bătrânul profesor”). Prin urmare, viața oferă o infinitate de opinii și posibilități, dar ne previne autoarea, omul trebuie să se ferească de piste false, de supușenie oarbă, să evite preocupările pentru nimicurile cotidiene, în care trăiesc „procustieni” fără voie, lipsiți de înțelepciune, uitând sau neștiind că viața e „un prilej unic/ de a reține o clipă/ ce s-a discutat/ cu lumina stinsă (v. „Notiță”), o clipă din infinitate necunoscută, eventual, de a păstra ceea ce ți s-a oferit, neștiind, de fapt, cât de important e (Ibidem). Așadar, viața e o rutină acceptată prin împăcare cu sine și cu cei din jur „un dans” cu o „orchestră locală”, unde domină auto-mulțumirea: „Îmi este absolut de ajuns /un cătun obișnuit/.../ fără nici un fel de semnificație (v. „Balul”, p. 51). Toate acestea, recunoaște cu amar și compasiune deținătoarea Premiului Nobel, se datoresc cunoașterii limitate a omului, urmate de acțiuni distructive a „armoniei” și a „binelui” umbrite de „rău” – două categorii cel mai greu de definit (v. „Platon, adică de ce” și „Bătrânul profesor”). Ajungem la teoria einsteiniană a relativității și-n planul existenței, căci viața în acest univers relativ, cu timpul și spațiul infinite, fără repere precise, cu noțiuni negativizate de stânga/ dreapta, noapte bună/ bună zi, rămâi cu bine/ bine ai venit etc. (v. „Negativul), în care cele trei cuvinte cardinale Viitor, Liniște și Nimic sunt golite de sens și importanță, că dacă le rostești doar, primul se afundă în trecut după prima silabă, al doilea se risipește, iar al treilea, paradoxal, nu încapă nicăieri – ne asigură imperturbabil cu nihilism autoarea. Acestui cadru divin de nepătruns, decât în măsura îngăduinței Celui de Sus, se mai adaugă convențiile sociale în care decide majoritatea, indiferența, zavistia, sălbăcia mulțimii etc., mării majorități rămânând doar suferința și compătimirea, sfârșindu-se pentru toți „sută la sută”, cu moartea, condiția inexorabilă a muritorilor (v. „Contribuția la o statistică”).

Volumul „Clipa” care definește, de fapt, clipa existenței noastre în Univers, se încheie cu o ironie amară, că totul este incertitudine, unde însuși termenul „Totul” e un „cuvânt atotcuprinzător „obraznic și umflat în pene /.../ un crâmpel de furtună (v. „Totul”, p. 56). Aceasta din cauza cunoașterii unilaterale, cum demonstrează dialogul fără răspuns cu natura (v. „Tăcerea pantelor”), iar „lista cu întrebări fără răspuns despre univers, viață și moarte, adevăr, bine, rău, războaie, dragoste, voință liberă etc., etc. e un cod, din păcate, nedeslușit (v. „Lista”).

Desigur, următoarele volume de versuri „Două puncte”, „Aici” și „E de ajuns” continuă investigația filosofică și ne oferă unele răspunsuri, care, surprinzător, se află tot la noi muritorii, cum mărturisește Doamna Antropos, una din cele trei fiice ale Necesității, când e întrebată cine o ajută în răul cel mai mare de curmarea vieților pe Pământ: „Vă ajută cineva și dacă da, cine?/Un paradox nu chiar rău – tocmai voi, muritorii/ Feluriți dictatori, numeroși fanatici/.../Firește, și războaiele probabil că vă bucură (v. „Interviu cu Antropos”, p.71)... Pe aceeași linie se înscrie meditația „Mângâiere” despre soarta pământenilor în viziunea falsului evoluționist Darwin, căruia îi plăceau romanele cu happy-end, operă ce ne oferă imaginea Amarcordului fellinian cu dezmațul planetar ajuns la modă astăzi, întrucât „cupa amărăciunii fiind vărsată în mare...” a permis „cățelușului Fido” să se bucure (v. „Mângâiere”). Adevărul e că lumea contemporană conformistă, indiferentă și falsă și inocentă din care s-a retras cuminte Wisława Szymborska este pe dos, cum atestă nevăzătorii ascultând poeziile poetului, căruia îi cer autograf „cu cartea deschisă invers” (v. „Amabilitatea nevăzătorilor”). Într-o asemenea lume visul poetului ajuns fără amintiri, fără previziuni și fără poezie, filosofie și religie, desigur, este groaznic din cauza supertehnologizării actuale, în care au dispărut sentimentele, domină „mulțumirea”: „Viața cu punct la picior. Și mârâit de galaxii” (v. „Groaznicul vis al poetului”). Titlul antepenultimului volum „Două puncte” amintește poetului și nouă că toate poeziile s-ar putea intitula „Clipa”, ca și viața noastră, toate, indiferent de importanță, fiind sub semnul clipei în Marele Univers, iar la toate întrebările noastre, drept răspuns vor urma „două puncte sau, desigur,

Ioan CHIDEȘCIUC

(Continuare în pagina a 13-a)

DECEMBRIE, DEBUT DE... IARNĂ

Am crezut mai întâi, că cineva a speriat puzderia de ciori. Din când în când, seara, cineva, rupând file din vechiul calendar, sperie ciorile, oploșite în copacii goi, iar ciorile, într-un fâlfâit de aripi disperate, zboară spre un calendar nou.

Pe proaspătul mormânt al unui poet plecat la Domnul, în abia trecutul noiembrie, nici un cuvânt scrijelit. Prietenii și cunoscuții poartă deja mănuși cu un singur deget, că așa-i moda la-nceput de traversare a pustiului de iarnă.

O dimineață înghețată a încălecat șaua bicicletei mele. Admir politețea Primăriei, aceea de a mă ajuta acum să gonesc pe pistă, într-o nebunească cursă de tandem.

Primele zboruri de fulgi răzleți prin văzduh. Inaugurare - normal: mă simt ușor!

Foi de desen, creioane colorate puse la bătaie pentru un rost atât de schițat: sărbătorirea omului de zăpadă, într-o grădiniță de cartier.

Mic poem scris în vers alb - sau atingerea tandră a fulgului de nea pe obrazul iubitei - tot aia-i!

Sănioara din podul copilăriei prezintă tulburări de „circulație periferică”: tălpile îi ard de nerăbdare!

Pregătire de suflet pentru o fotografie la marginea orașului. Smogul mixat cu ceață îmi alunecă pe nări și nu mai am deloc chef ca să pozez „ocrotit” în mijlocul naturii.

Intenții de petrecere a Revelionului la munte, la mare... Să bei câte un pic și iar un pic... Să joci perinița și altul să-ți sărute iubita... Când mă gândesc la toate astea, mă apucă amețeala. Dar pe voi?

Bradul împodobit, adunând în jur Misterul Înaltului Ajun de Crăciun. Între crenguțele bradului, miniatural executată: Peștera din Betleem.

Ikebana, în beciul casei. Flori de gheață au năpădit ferestruica îngustă.

Hristos se naște! Sfântul Slogan nu s-a pierdut în întunericul șters al vremurilor. Spiritul viu al sărbătorii depline se întoarce la noi, în Ajun de Crăciun, seară în care și ficusul se întoarce în living, ca să devină iar... „pom de iarnă”.

Trunchiurile sălciilor cu pletele desfrunzite, plecate, în lumina lunii... Plâns natural, de mila celor ce n-au barem un lemn de foc.

Într-un ac de brad picătura de smirnă: lacrima de căință a bunicii care agață într-un pom de Crăciun aceleași vechi globulețe și stelute.

Găzduire de sfârșit de an, la o pensiune. Proprietara ne întâmpină cu tot „tacumul”, dar ușa-i deschisă, se face curent de aer și perdeaua camerei „se umflă” de condițiile oferite.

Ajun de Crăciun – Heiligabend – Christmas Eve – La veille de Noel... O Crăciuniță „poliglotă” răsare în glastră și îi întâmpină pe oaspeți cu asigurări de „cinci stele”.

Vin roșu vărsat pe fața de masă. Nu face niciun deranj... masculin! În fața oglinzii de la baie, soția „berbatelui” își netezește buzele cu aceeași nuanță de ruj roșu ca „focul” din aorta inimii!

Un părinte sensibil care știe să găsească cuvântul potrivit și emoția cuvenită, citește copiilor săi în Ajun de Crăciun povestea „Fetița cu chibrituri”. Totodată, pândește pâlpăirile șemineului, trăgând cu coada ochiului...

E zăpadă, ger afară. Un câine păzește clanța ușii principale de la un azil!... Singuri, ținând cu ochi înlăcrimați vâscul din pom, câțiva culegători de mulți ani la „vârsta a treia!” tângesc după o poză festivă. Când noaptea s-o albi în zorii singuratici, își vor întinde brațele în pat – a resemnare.

Moș Nicolae și Moș Crăciun – un darnic conclave, dătător de bunătăți și atenții. În cinstea venirii primului, în zorii zilei de 6 decembrie, luna lustruiește încălțările copilașilor. În schimb, Moșul acționează... la vedere!

Privesc la teiul lui Eminescu din curtea biseriței de pe strada Batiștei. De infiltrații cu beton [era să scriu infiltrații cu breton!] printre filoane de putregai mai rezistă, da, mai rezistă, la fel cum acest sublim randevu al meu. Între timp, pe cupola lăcașului bisericesc cade primul fulg. Suntem deja trei la număr: eu, bătrânul tei și fulgul. E suficient, nu?... Nu - Eminescu întârzie!... Are ceva treburi în Copoul Ieșilor.

Cântă un cocoș... Norii se întind ca și promisiunile guvernanților... Oploșită pe-un hogaș... Cloșca cu Pui... „Bună dimineață! în prima zi de An Nou” - o salută cocoșul.

Privesc o nouă filă din calendarul religios; mă privește și ea în ceea ce mă privește...

În prenoaptea solstițiului de iarnă, un ateu s-a visat că a fost proiectat în Povestea bradului de Crăciun. A rămas - în cele din urmă - convins că nu a fost decât un vis. Uneori coșmarul se aseamănă cu cele ale unui pom ce doarme dezgolit de frunze, în plină iarnă. Putea el – ateu - să creadă că acele ramuri golașe vor înverzi și vor purta din nou miracolul lumii numit Naștere? Noi sperăm, însă, și știm din Bătrâna Carte a lumii că așa va fi.

E vremea să pornim la drum. Colinde vor uni pământul și cerul...Brusc limpezind dimineața, vor urma copii cu sorcova-vesela: vesela dătătoare de viață - ca mine, ca tine...

Focul de artificii – iată un epitaf cosmic, la joasă înălțime... Ne-amintește de Ora Zero.

Întrebare de copil, nedumerit: Mami, dacă Anul Nou poate veni și când e miezul nopții, de ce nu ar putea pleca și Anul Vechi, când ora este douăsprezece, miezul-zilei...?

.....

La sfârșit de an, încrederea tonificând sensul urărilor pentru anul care vine... Căldura peșterii de la Betleem răzbate prin ferestrele deschise; ale sufletelor-noastre-ferestre, desigur, deschise spre Misterul Nașterii Pruncului Divin.

Prima zi din an – Erster Tag des Jahres – New Year's Day- Nouwel An – La mulți ani!...

Urare - din străbuni fără pereche, să ne găsești sănătoși, cu pace și bucurii la fiecare, împărțite, într-o Europă unită!

Mihai MATEICIUC

(Urmare din pagina a 12-a)

consecințele. Poezia Wislawei Szymborska, în ultimul deceniu de viață, ne convinge că omul contemporan trăiește o dramă existențială generată de drama cunoașterii și, evident, de consecințele acesteia, cum aflăm din meditația „Aici” (vol. „Aici”, 2009), căci aici pe pământ încă domină Ignoranța cu toate cercetările asidue: „Aici nimic nu este durabil/ fiind mereu pentru totdeauna în puterea stihilor naturale și sociale (războaie, înarmarea și mobilizarea), aici numai în „repas” se construiește, aici se trăiește pe fugă. Și, ce păcat, regretă cu năduf autoarea, că „aici merită să trăiești fiindcă „viața e destul de ieftină, iar pentru vise... nu plătești aici nici un șfanț, dar nu însă și pentru iluzii... pierdute, căci „Pentru posedarea trupului se plătește „doar cu trupul (v. pp. 90/92). Făptuitorii zeloși ai răului premeditează crimele colective ca să-și ducă viața liniștit în desfrâu, ca și cum nu s-ar întâmpla nimic: „Zile-n șir se gândesc/ cum să ucidă pentru a ucide/ și câți să ucidă pentru a ucide mulți./ În rest, își mănâncă porțiile cu poftă (v. poemul „Asasinii”). O sinteză a atrocităților realizează poemul „Portret din memorie”, ce împrumută și titlul antologiei de față, ce ne oferă pentru vecie imaginea chipului unui condamnat din lagărele naziste – imagine a dezastrului din care lipsește – remarcă deprimant autoarea – „o pasăre...’n zbor,, (v. pp. 108/109). Dar ironia ironiei o aflăm în meditația „Metafizica”, întrebându-ne dacă o fi adevărat sau nu toate acestea pe Pământ, căci „A fost, s-a dus/ A fost, deci a trecut”. Oare în imensitatea cosmică contează asemenea fapte? Probabil nu. Contează și e rușinoasă existența umană aici pe Pământ, unde soarta oamenilor e asemănătoare câinilor în lanțuri, doar că ale noastre – sunt „mult mai lungi și mai puțin vizibile”(v. „Lanțuri”). Aici

totul funcționează cu o eficiență atroce, pentru că unii „gândesc doar ce merită” doar „o clipă, evitând îndoiala și aruncă la gunoi faptele inutile/iar persoanele necunoscute – în segregatoare dinainte pregătite“ (v. „Sunt unii care”, p. 117), mărturisește cu durere nestinsă W. Szymborska, ce împrăștie memoria noastră cu ororile nazismului prelungit azi sub alte forme cu aceeași abnegație, cum ne relatează „mașina de citit” timpul, răscolind „lava” și „cenușa” în care par de nedeslușit cuvintele „sentimente”, „sufletul” și mai ales „sunt” – ce definește existența – izolată în afara colectivului „la arhetipul prezent,/ la modul imperfectiv/deși, cum se știe, de mult perfectiv” (v. „Mărturisiri ale mașinii de citit”, p. 115), fiind hotărât, ab initio, arbitrar.

Lirica Wislawei Szymborska este esențializată la maxim și conține un dramatism sfâșietor și deprimant, dar predictiv, trimițându-ne, evident, către o singură soluție pentru oameni – cea hristică a iubirii, îndeosebi a iubirii aproapelui, căci „E de ajuns”, mărturisește autoarea cu ultimul său volum de poezii, această „constrângere” să „Mâncăm viața altora pentu a trăi” e de ajuns „meniul...necrolog / .../ Chiar și pentru cei mai buni oameni...”, din cauza foametei impuse în fata ochilor noștri (v. „Constrângere”, p. 119), în loc să ne bucurăm din plin de inefabilul zorilor dimineții, de viață, de liniște existențială a clipei/clipelor unice: „Încă mai dorm/ în timp ce faptele se desfășoară./Fereastra se albește/ bezna devine cenușie/ zorii pătrund... (v. „La ceas de zori”, p. 38).

Da, acest miracol al vieții n-ar trebui să lipsească nimănui, sună predicția pentru veșnicie a Wislawei Szymborska, „Mozart al poeziei” poloneze.

LA STĂVILAR

Mutul ședea în barcă și sufla greu, trăgându-și suflul. Pe pieptul lui, tare ca piatra, plin de sălbatică putere tinerească, se prelingeau picături de apă; ele străluceau în sprâncenele lui dese, împreunate la rădăcina nasului, și pe umerii lui, care acum se relaxau după recenta încordare și tremurau abia perceptibil.

Mutul scotea de pe fundul vălurit de la stăvilar bolovani rotunzi, șlefuiți de rezeșul apei, îi căra cu barca la mal și-i stivua sub dâmb – acele pietre urmau să ajungă în fundația unei viitoare case. A cui anume – mutului îi era indiferent: el avea nevoie de bani.

La râu era liniște, doar din când în când pe vreo creangă uscată, bătea toaca o ciocănită – fie că-și chema perechea, fie că se bucura, scăldată în soare –, roiuri de viespi vuiuau în scorburi bătrânelor răchite în care se încuibaseră încă de anul trecut. Barca, priponită cu lanțul de salcie, era plimbată puțin de vârtej, împinsă cu bordul în mal și iarăși trasă spre rezeș; la stăvilar, apa bolborosea abia auzit, frecându-se de bolovani înalți și negri, și adia prospețime de fântână.

Mutul se aplecă spre cârmă, unde-și ținea hainele și un braț de rogoz, sub care avea o sticlă cu lapte, scoase un măr roșu și se apucă să-l mănânce, mișcându-și anevoie fălcile înțepenite.

De după tufe, din deal, se auzeau voci – de bărbat și de femeie, scrâșniră pe nisipul tare și copite de cal, dar mutul nu asculta toate astea, ci scoase din șapcă o țigară, răsucită încă pe mal cu mâini uscate, și o aprinse, trăgând cu atâta poftă, încât obrajii i se supseră în două gropi adânci.

Căruța se opri chiar în dreptul bărcii și de sus îl strigară:

– Măi, Pavlenie! Unde ești?

Apoi foșniră tufe, de pe dâmb se rostogoliră bulgări mici de pământ și plescăiră lângă barcă – abia atunci întoarse mutul capul, îl întâmpină cu un surâs larg pe bărbatul care stătea pe dâmb cu biciul băgat în turetea cizmei și-i arătă prin gesturi că el se odihnește, că a terminat de scos piatră – uite-o, e colo. Sări din barcă și se apucă să arunce bolovani pe dâmb, încordându-și fiecare mușchi al trupului bronzat și plin de picături de apă, arătând pe degete cât costă fiecare bolovan: asta, mai mic, de vreo trei puduri (trei degete) – treizeci de copeici, iar asta, mai mare, de vreo patru puduri (patru degete) – patruzeci de copeici...

Când să achite, bărbatul se tot căuta prin buzunare, ofta, își încrețea fruntea, pipăind din nou rublele ude, motolote, cu fire de tutun lipite pe ele, și le puse în palma lată a lui Pavlenie, turuind vesel:

– Douăzeci de pietre a treizeci de copeici fac două ruble. Și cinci a patruzeci – o rublă patruzeci... Așa că – fix pentru o jumătate de litru! Ia-i și bate palma! Unde s-a dus suta...

Mutul, prefăcându-se nemulțumit, ridică supărat din umeri și se îndreptă spre barcă, iar când pornea căruța, îl ajunse pe om din urmă, îi îndesă o rublă ca rest, răsese vesel din ochi și-l bătu cu

palma pe spinare, adică: Pavlenie nu ia în plus –, deși știa că a primit doar pe jumătate din cât făcea...

Lui îi trebuiau doar două ruble – pentru diseară. În fiecare zi aștepta clipa când soarele avea să atingă dealul de dincolo de râu, în umbra malului începeau să bâzâie subțire țânțarii, iar viespile dispăreau în scorburi pentru somnul de noapte; atunci lega barca și pleca peste vale, pe scurtătură, spre sat, fluierând la berzele care umblau ca pe catalige prin fânețe și alerga după șopârle, ca măcar una să-și piardă coada...

Acasă, își puse cămașă curată, care stătea întinsă pe mușchii lui osteniți, pantaloni de stofă, cizme de box și pleca la prăvălie.

După ce cumpăra o litră de rachiu și o sută de grame de bomboane scumpe, mutul se pitea chiar aici, în curtea magazinului, după o stivă de lădițe și butoaie de gaz goale, se lăsa pe vine, bea rachiu și, învelind bomboanele într-o frunză rece de brusture, ca să nu se topească în buzunar, pleca la cămin. Aici se cânta de-acum la baian, se dansa pe micul ring de ciment, răsunau cuplete, aduse de curând de studenții sosiți la prășit cartofii.

*Pe bulevarde suflă vântul,
Noaptea se-așterne ca o velină,
Un băiat sărută-o fată –
Așa, de cunoștință...*

Mutul își recunoștea imediat fata, pe bondoaca și rumena Halea, o apuca cu putere de mână și o scotea din cerc. Halea râdea încetșor, cumva moale și gădilicios, încerca de ochii lumii să-și elibereze mâna, iar după ce se îndepărtau de adunare și lumina care venea de la doi stâlpi rămânea în urmă, își lăsa capul pe umărul lui și-și închidea supusă ochii blânzi: adică, dumă unde vrei...

După aceea, hoinăreau pe vale, mâncău bomboane și se îmbrățișau, îmbrățișându-se de parfumul fânului cosit, până când la răsărit se aprindea, mare cât un măr, luceafărul dimineții...

Iar a doua zi, mutul scotea din nou pietroaie sau dezgropa din malurile de lângă apă trunchiuri de stejar negre, grele, de parcă ar fi fost turnate din fontă, spălate de râu în decursul câtorva sute de ani – dulgherii localnici scoteau din pungă pentru stejariiăștia zece, ba chiar un pol, căci din ei ieșea mobilă grozavă, cercevele, tocuri de ușă, iar dacă se nimerea ca stejarul să fie ceva mai lung, chiar și grinzi –, transporta cu barca fân de pe malul celălalt pe cel dinspre sat sau scutura mere pădurețe pentru compotul de iarnă, câștigându-și cele două ruble sau chiar mai mult cu care să meargă seara la magazin...

Astăzi însă Pavlenie nu se grăbea să plece acasă, deși soarele apusese de multișor și la stăvilar apa curgea cu mai

puțin zgomot și mai tainic, iar pe sub maluri, pe la coturi, unde-i mai întuneric, au început să sară somoteii.

Mutul îl aștepta pe vechiul său dușman – fostul pândar, apoi președinte al cooperației, după aceea colector de ouă și achizitor de fier vechi –, pe actualul pădurar Zaharia Șașlo.

La prânz, odihnindu-se pe fânul cu care era așternut fundul bărcii, Pavlenie l-a văzut pe Șașlo cum, cu pușca la spinare, a traversat râul cu barca oculului silvic și a dispărut în desiș – probabil se ducea la prisaca colhozului, în care, ca stăpân al pădurii, a pus și trei stupi de-ai lui...

Dar deodată, apăru iarăși pe mal, stătu o clipă cu atenția încordată și brusc se piti după o tufă.

Curând, nu departe de el, se mișcară vârfulurile tufelor de salcie și pe mal apărură doi băiețândri cu câte o legătură de nuiele de răchită pe umăr – se vede că voiau să-și facă vârșă sau să împletească vreun coș. Se îndreptau direct spre locul de pândă, discutau și râdeau.

Mutul se ridică în barcă, se apucă cu mâinile de marginea ei, încordat ca un animal înainte de a face un salt. Din gâtjeul lui ieși ceva asemănător cu uguițul unui porumbel bătrân, dar băieții erau pe celălalt mal și nu l-au auzit. În aceeași clipă, de după tufa unde se pitise Șașlo, țâșni o flacăară; pe luciul apei, în bătaia soarelui, apărură cerculețe, mai mari și mai mici – erau peștii care plescăiră din cauza împușcării. Băieții se opriră ca trăsniți, aruncară mănunchiurile – de câte vreo zece nuiele –, de spaimă, săriră în apă și curentul i-a purtat la vale, spre stăvilar. Șașlo sări din ascunzătoare, strigă ceva în urma lor, agită arma în aer, apoi luă nuielele și plecă.

Mutul, trăgând la vâsle cât putea de tare, se luă cu barca după băieți, îi scoase din apă ușor, cu o singură mână, îi urcă pe mal și, în timp ce ei alergau în trap mărunț spre sat, fluturându-și lipăit pantalonii uzi, el se uita îngândurat în urma lor, iar în gâtjeul lui gâlgăiau blând sunete de nimeni înțelese...

Acum mutul ședea în barcă și aștepta să se întoarcă Șașlo, încă neștiind cum o să se răzbune pe el – pentru sine și pentru băieții cu ochii holbați de spaimă și pantalonii uzi –, aștepta, uitând chiar de Halea, de litră, de parfumul nopților în câmp și de steaua, mare cât un măr, de la marginea cerului...

* * *

Asta s-a întâmplat demult, când mutul avea zece sau unsprezece ani, când și el, ca toți copiii, păștea vitele și, tot ca toți copiii, cutreiera miriștile ca să strângă spice.

Toamna din acel an se nimerise ploioasă, miriștile se înnegrirea de apă și

soare, spicele zăceau pe jos ca tipărite în pământ – de cât le bătuseră ploile –, și erau gata-gata să încolțească, pentru că răspândeau un miros dulceag. Pavluško le culegea într-un săculeț vechi, le îndesa cu piciorul, ca în același timp să se scuture – acasă va avea mai puțin de lucru – și iarăși aduna, mergând în patru labe de la un spic la altul și afundându-și genunchii în pământul afânat și reavăn.

Departे în stepă, dincolo de șirele de paie, urca cerul și se tot mărea un nor negru de ploaie. Din vreme în vreme, era spintecat de fulgere roșii, iar puțin mai târziu, peste miriști se rostogolea tunetul – surd, îndepărtat și încă neînspăimântător. Pavluško se grăbea, pentru că săculețul încă nu era plin, iar norul se apropia repede – de aceea el aproape că nu sălta capul, alegea în grabă din miriștea pălită spicele umflate de ploaie, până când simți pe spinare o arsură dureroasă. Pavluško, de spaimă, căzu la pământ: a crezut la început că l-a trăsnet un fulger, dar când își ridică ochii arși de lacrimi, îl văzu pe pândarul Zaharia Șașlo călare, ținând într-o mână biciul, iar în cealaltă câteva săculețe goale –, apoi iarăși se lipi de pământ ca un pui speriat de prepeliță. Zaharia striga ceva și, amenințător, îi tot dădea târcoale, iar când se rezeși să-l lovească din nou, Pavluško sări în picioare și, târând săculețul după el, a rupt-o la fugă spre sat.

Acasă n-a plâns și nu i s-a jeluit mamei, ci a bătut cu făcălețul spicele, a vânturat boabele în rafalele de dinaintea furtunii și s-a urcat pe cuptor fără să mai cizeze. Iar noaptea, întorcându-se de pe o parte pe alta, scâncea și se văita de durere, se rezezea prin somn să zgărie peretele...

De atunci, când îl vedea pe Șașlo, nu-i surâdea încrezător și cu blândețe, cum făcea când se întâlnea cu alți consăteni, ci își încrunta la rădăcina nasului sprâncenele late și-l privea pe fostul pândar cu ochi atât de sălbatici și răi încât acela n-a mai suportat și odată, apucându-l pe băiat de umăr și întorcându-l cu fața spre el, a spus:

– Ia te uită ce turbat și ranchiunos e asta! Ține minte, prostuțule mut: aveam ordin să vă gonesc – v-am gonit... Pe toți, înțelege, pe toți! De-eh... Iar tu ai crezut că numai pe tine? Pe toți, frățioare, pe toți... Ei, vezi! Să vii să-ți scutur niște mere dulci... O să-ți fac și un fluier. Măcar ai să fluieri, dacă Dumnezeu te-a lipsit de grai...

După felul cum îi râdea mios și-și plescăia buzele groase ca niște lipitori, după îngrijorarea cu care i se uita în ochi, mutul – acum un băiețandru puternic, robust – a înțeles că Șașlo se teme de el și vrea să se împace.

De atunci, el nu s-a mai uitat la Șașlo încrunțat și cu ură în ochi. Acum în ei era mai mult dispreț. Dar nici de surâs – unicul mod prin care exprima mutul simpatia față de cunoscuți și necunoscuți – nu i-a surâs, ci privea de cele mai multe ori undeva pe lângă Șașlo...

(Va urma)

Corneliu IROD

Când toamna a venit din zare
Cu-atâta aur și splendori,
Cu-atâtea frunze sclipitoare,
Cu-atâtea muzici și culori...

Voi nu ați stat prea mult pe gânduri,
Ci pe sub frunze aurii
Spre clubul morții-ați format rânduri,
Ne-având dorința de-a muri.

Ci cu-o dorință arzătoare
V-ați dus cu toți de-a asculta
O muzică strălucitoare,
Creată de-a vă mângâia.

Și când acordurile line
Vă fermecau ca un noroc,
Atunci niște scânteii meschine
S-au transformat în fum și foc.

Ardea tavanul sălii-ncinse,
Iar jarul precum un puhoi
Cădea de sus ca roci aprinse,
Cădea cu flăcări peste voi.

Era momentul tragediei
Când trupul fetelor frumos
Ardea precum arde-o făclie
În ochii celui nemilos.

Se prăbușea tavanul mare
Peste cei dragi și-ndrăgostiți
Cu flăcări mari, nimicitoare,
De-a fi în sală nimiciți.

Iar zgomotele infernale,
Și țipete de nedescris
Deschideau porți de la spitale
Și cele de la Paradis...

Și-n urma focului nemernic
Ce-n sală s-a dezlănțuit,
Fumul cel des și cel puternic
Zeci de vieți le-a otrăvit.

Și ce-a rămas între ruine?
Crinii frumoși, dar arși de vii,
Au rămas lacrimi și suspine
Pe fața toamnei aurii.

Această toamnă minunată
La moarte nici nu s-a gândit,
Nici la o față-nlăcrimată
Care din foc s-ar fi ivit.

Dar i-a ieșit dezastru-n cale,
Ceva la care n-a visat,
Să vadă ea atâta jale
Și-acel club negru, blestemat...

Și să mai vadă toamna blândă
Părinții triști și-ndurerați,
De parcă-ar fi de o osândă
Spre suferință îndreptați.

Ei au pierdut fiii și fiice –
Lumina caldă-a vieții lor,
Nu prevedeau că o să pice
În fumul morții-ngrozitor.

Din el ei au zburat spre stele,
Spre-o muzică din veșniciei,
Unde incendii mari și grele
În săli de aur nu pot fi.

Acolo sub acorduri line
Tinerii se vor aduna,
Acolo melodii divine
Neconținut vor asculta.

Nu vor mai pomeni de sală
În care-au ars ca bețe-n foc,
Ci într-o liniște totală
Le va surâde-un nou noroc.

Acel noroc și o orchestră
Pe cei veniți le va-nsoți
Ca ei de durerea terestră
Să nu-și mai poată aminti.

Ci vindecați de frumusețe
Pe care toți o vor avea,
Și-atunci o nouă tinerețe
În ei se va reșeza.

Iar toamna-aceasta fără boare
Cu farmecul ei sugestiv,
Își v-aminti de fiecare,
De clubul morții „Colectiv“.

Iar cei ce poartă-o mare vină
Față de cei ce-n cer s-au dus,
De chinul lor, de moarte lină
Am vrea să știm, ce au de spus?

Cristian-Ilie Cega

Edificiu

Am zidit la temelie, înc-o Ană,
și când crește,
domul meu suit în soare
mândru și semeț îmi pare,
mai ceva ca în poveste

Am zidit la temelie, înc-o Ană,
și lumina,
cade parcă prin vitralii
precum lava printre falii
și cortina.

Luminos de tenebroasă,
e clădirea mea de suflet
plânsul nu-l aud sub ziduri,
dar sunt ros de-atâtea riduri
încât numele-n cupole
mi l-am strigat,
și mi-au răspuns
Nu sunt Manole!

Novă

Numește-un soare pentru ei,
aducătoare de lumină

să se-odihnească-n lună plină
mult mai aproape, înspre zei.

Să-și ducă visul mai departe
Veghind la creștet de copil
Să lumizeze peste moarte
și pe figurile de stil.

Sărmani au fost o viață-ntreagă
și sărmani pleacă mai mereu
„băiatul meu, fetiță dragă,
așa vrea bunul Dumnezeu“.

Moartea papagalului

Mi-a murit papagalul în colivie
odată cu ora exactă
pendulul bătea în cutie,
sfârșitul.

Mi-a murit papagalul în colivie
vecina bătea aprig covorul,
poștașul îmi dădea rest de la mie
lângă sonerie.

Mi-a murit papagalul în colivie,
credincios cu ciocu-nainte

și număr la bani din hârtie,
să-mi cumpăr un alt papagal
și o altă colivie.

Din largă lume

În lumea largă,
ca un boier de pungă goală,
mi-am căutat iubirea turmentată
de-un biet refren ce se cântă la
școală

sub streșină,
când sărutam odată.

În lumea largă,
ca un fund de sac de iută,
am strâns atâtea vise împreună,
ne tot plimbam ca orbii pe sub
lună,

eram îndrăgostit lulea,
tu erai...mută.

În lumea largă,
ca fântâna cea secată,
am căutat privirea ta buimacă
te urmăream prin găuri la prisacă

În lumea largă
te-ai ascuns străină.
nu te cunosc, nu m-ai știut vreodată
mi te-ai întors pe tocuri și fardată
cu dosul așezat în limuzină.

În lumea largă,
luna-ncet se frânge
prisaca-i dărâmată. Și fântâna
iar sânul tău cel alb precum
smântâna
o altă palmă în căuș îl strânge.

Eu am rămas
la țară, aici, la mine.
Am vreo trei plozi și-o soață
devotată

nu-s îmbrăcat în frac
n-am nici cravată
dar încă sunt îndrăgostit de tine.

Război

Sub stelele nopții kaki
plutesc primăveri de cenușă,
acorduri de-alămuri pustii -
orchestră americo-rusă,
și cioclii ce bat la o ușă.

Sub bolta-nstelată m-ascund
de... ca pasărea neagră
purtat de-un soldat în desagă,
iar ceața se lasă în prund
când moartea începe să tragă.

Sub stelele nopții kaki,
îmi plânge iubirea pe stradă.

MESAJUL PREȘEDINTELUI UCRAINEI CU PRILEJUL ZILEI DEMNITĂȚII ȘI LIBERTĂȚII

Dragi compatrioți,

Ne despart doar doi ani de la declanșarea Revoluției Demnității, dar dimensiunile ei istorice sunt evidente.

Prăbușirea regimului dictatorial a compromis planurile de lichidare a Ucrainei, de transformare a ei într-o autonomie malorusă, subordonată Kremlinului, condusă de coloana a cincea. Ca urmare, Moscova a pus în aplicare „planul B” – agresiunea militară și încercarea de dezmembrare a țării noastre. S-au înșelat, deoarece Malorusia nu există, ea a rămas doar în manualele de istorie. Nici Novorusia nu există, ea existând doar în halucinațiile Kremlinului. Iată, însă, că Ucraina a existat, există și va exista! Și ce e mai important, în cei doi ani noi am demonstrat acest lucru.

Noiembrie 2013 a marcat începutul revoluției. De finalul ei vom putea vorbi doar atunci când vom încheia programul de transformări europene, formulat și pus în operă de milioanele de oameni care au ieșit în piețe. Programul susținut și cu prilejul celor trei alegeri democratice – prezidențiale, parlamentare și locale – de zeci de milioane de cetățeni, îndeplinindu-se astfel una dintre cerințele-cheie ale oamenilor și anume redistribuirea totală a puterii.

Recent, nici nu s-a uscat bine cerneala pe hârtie, am semnat pachetul așa-numitelor legi fără viză. Noi am realizat condițiile-cheie și așteptăm din partea Uniunii Europene hotărârea privind perspectiva introducerii regimurilor fără vize pentru ucraineni.

Ieri s-a încheiat procesul de ratificare a Acordului de Asociere de către toate cele 28 de țări membre al Uniunii Europene. De regulă, pentru aceasta sunt necesari ani mulți. Noi, însă, am reușit performanța de a realiza acest lucru în doar 17 luni de la semnarea Acordului. De la 1 ianuarie începe să funcționeze integral Acordul privind zona aprofundată și cuprinzătoare de liber schimb cu UE oricât s-a străduit Rusia să împiedice acest proces.

Mărturisesc că a raporta despre schimbările petrecute în țară este în același timp și greu, și ușor. Este greu deoarece știu că oamenii nu sunt mulțumiți de calitatea și operativitatea cu care se produc aceste schimbări. Reformele începute încă nu se reflectă în ridicarea nivelului de trai al oamenilor. Războiul nu a adus bunăstare niciodată și nicăieri. Iar noi am trecut și încă mai trecem prin acțiuni militare duse pe teritoriul nostru și printr-o agresiune economică de proporții. Rusia și-a închis total piețele pentru producătorii noștri și pentru produsele noastre.

Mulțumesc celor care înțeleg condițiile complicate în care suntem nevoiți, în mod obiectiv, să schimbăm țara.

Înțelegem argumentele și emoțiile acelor care au o atitudine critică față de putere, care nu mai vor să aștepte, iar uneori nu mai au putere morală sau materială să aștepte. Într-adevăr, încă nu ne iese totul cum dorim sau cum trebuie să fie. Uneori nu ne ajung mâini fiindcă trebuie să facem concomitent zeci de lucruri, neglijate mulți ani.

Dar ce a fost mai important, am realizat: este noua noastră armată, care a eliberat cea mai mare parte a teritoriului Donbasului și i-a oprit pe mercenarii ruși. A transformat filiala KGB-FSB într-un veritabil Serviciu de Securitate al Ucrainei, capabil, astăzi, să apere țara inclusiv de pericolul terorist, cum s-a întâmplat zilele acestea.

Noi am coagulat coaliția internațională a prietenilor Ucrainei. Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană și alți aliați ne acordă sprijin politic,

financiar, tehnico-militar și umanitar, în timp ce apetitul de animal de pradă al agresorului – Rusia îl temperează cu comprimate amare de sancțiuni economice.

Noi am evitat incapacitatea de plată aproape iminentă. Mai mult decât atât, am stabilizat sistemul financiar, am anulat o parte a datoriei externe, am refăcut și completat rezervele de aur și valutare.

Pentru prima dată în ultimele șase trimestre, produsul intern brut a înregistrat o ușoară creștere comparativ cu trimestrul precedent. Și această factură ne dă încredere să prognozăm reluarea creșterii economice în anul care vine.

În pofida faptului că modificările la Constituție mai așteaptă să fie examinate în Parlament în a doua lectură, posibilitățile financiare ale organelor de autoadministrare locală au crescut cu 40%. Concomitent, însă, crește și responsabilitatea organelor puterii locale alese recent.

Poliția de patrulare a demonstrat că noile organe de ordine sunt capabile să câștige încrederea oamenilor. Și așa va fi nu numai poliția de patrulare, ci întreaga poliție. Noi i-am găsit o șefă competentă care va demonstra că această sarcină este pe măsura puterilor sale.

Fiecare pas al puterii este controlat de societatea civilă. Drepturile și libertățile politice au devenit fenomene atât de bine înrădăcinate, încât pare că ele au dormit aici dintotdeauna. Și aceasta în condițiile în care, numai la începutul anului 2014, la noi, în Ucraina, erau în vigoare legi dictatoriale.

Dragi ucraineni,

Anul trecut, când am intrat în biroul Președintelui, pe masa mea nu funcționa niciun buton prin care să pot lansa un mecanism de combatere a corupției. Noile legi, noile instituții, noii oameni – acesta este rezultatul primei etape a luptei. Da, a durat mult înșăuarea cailor, dar de acum vom merge repede.

În curând, peste 10 zile, își începe activitatea un nou organ independent – Biroul Național Anticorupție. Directorul acestuia, precum și detectivii au fost angajați pe bază de concurs. Sunt în curs de finalizare alte câteva concursuri: de încadrare a procurorului special anticorupție și de creare a Agenției naționale de prevenire a corupției; se încheie angajarea a 700 de noi lucrători ai procuraturilor locale în locul celor 4.000 eliberați din funcție.

Zilele acestea, voi înainta Radei Supreme proiectul modificărilor la Constituție care se referă la reforma judiciară. Este vorba de curățarea sistemului prin evaluarea personală a fiecărui judecător, de controlul cheltuielilor și veniturilor judecătorilor, de anularea imunității.

Oare are nevoie țara de judecători care eliberează bandiți și oameni corupți? Întrebarea este, evident, retorică.

Reforma justiției este legată de problema pedepșirii celor care se fac vinovați de victimele Maidanului. Eu însumi am participat la aceste proteste din prima seară până în ultima zi. De aceea, la fel ca și ceilalți, vreau un proces deschis și drept.

În cursul acestei săptămâni, Procuratura Generală, Serviciul de Securitate al Ucrainei și Ministerul de Interne au prezentat societății un raport privind mersul investigațiilor. Evident că nici eu nu sunt mulțumit de ritmul investigațiilor și nu vreau să fiu avocatul anchetatorilor, dar cercetarea a peste

2.000 de delictे împotriva participanților la proteste necesită, desigur, eforturi mari și timp. Mai ales dacă ținem seamă de faptul că o parte importantă a dovezilor a fost distrusă în răstimpul în care noua putere prelua controlul asupra organelor de ordine discreditate.

În acest timp, unii au reușit să-și acopere urmele și să fugă. S-a dovedit că cel care a comandat aceste crime sângeroase a fost chiar Ianukovyci personal. I-au executat ordinele conducătorii de atunci ai Ministerului de Interne, Serviciului de Securitate al Ucrainei și ai Consiliului de Securitate Națională și Apărare. Pedeapsă morală ei au primit-o deja: oamenii i-au blestemat, iar Dumnezeu le-a luat Patria. Oricât s-ar ascunde ei în Rusia, acești ticăloși vor răspunde în fața legii, deoarece faptele lor nu au termen de prescripție. Procedura de condamnare în lipsă față de aceștia va fi folosită doar provizoriu. Atât ei, cât și camarila lor trebuie să ajungă la închisoare.

Gheața s-a spart și procesul tragerii la răspundere a acestora s-a urnit din punctul mort. Grupul celor arestați, inclusiv al luptătorilor din unitățile elită „Berkut”, se află în arest. Au fost trimise în judecată 119 dosare și pronunțate 26 de hotărâri judecătorești, ce-i drept, față de executanți mărunți.

270 de persoane au primit înștiințarea de suspect. Între acestea se află 44 înalți funcționari, 125 milițieni, 11 judecători, 9 procurori și zeci de conducători și organizatori ai grupurilor de provocatori. În afară de aceasta, unii judecători care au pronunțat hotărâri incorecte împotriva protestatarilor au fost eliberați din funcție.

Cinstesc patriotismul și curajul eroilor Sotniei Celeste. Astăzi, m-am întâlnit cu familiile lor. Mă înclin în fața tuturor acelor care s-au ridicat împotriva regimului totalitar și în fața acelor care acum ne apără de agresiune rusească.

Dușmanul și-a dat seama cât e de greu să ne atace din exterior. De aceea, încearcă să destabilizeze situația internă, să semene dezamăgire și haos politic.

Pentru a nu pierde perspectiva în momentul în care poate că am depășit ce-a fost mai rău, trebuie să menținem armistițiul în estul țării, să asigurăm consolidarea politică și să nu devenim victime ale populațiilor de catifea. Noi, ucrainenii, trebuie să fim de aceeași parte a baricadei, iar baricada este frontiera noastră estică.

Noi vom învinge pentru că dreptatea este de partea noastră, Dumnezeu este cu noi!

De fapt, ieri, am avut la Vatican o întâlnire caldă cu Papa Francisc I. Suveranul Pontif se roagă pentru Ucraina și binecuvântează poporul nostru.

*Vă felicit cu prilejul Zilei Demnității și Libertății, dragi ucraineni!
Slavă vouă și slavă Ucrainei!*

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape